

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyriometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce
Charitativní a sociální práce

Michaela Vavrečková

*Možnosti pomoci ze strany společnosti ženám
v obtížné životní situaci související s neplánovaným
těhotenstvím*

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Knausová, Ph. D.

2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 26. 3. 2018

Michaela Vavrečková.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat PhDr. Ivaně Knausové, Ph.D. za vstřícný přístup, cenné rady a připomínky. Děkuji také klientkám azylového domu za poskytnutí životních příběhů a mé kamarádce Kateřině Gelové, která mě inspirovala svým rozhodnutím. Velký dík patří také mé rodině za podporu.

Obsah

Úvod	6
Teoretická část	8
1 Základní pojmy a úvod do problematiky bakalářské práce	9
1.1 Náročná životní situace	9
1.2 Rodina	9
1.3 Neúplná rodina	10
2 Neplánované těhotenství jako náročná životní situace	13
2.1 Možnosti řešení nechtěného těhotenství	13
2.2 Utajovaný porod	13
2.3 Diskrétní porod	14
2.4 Babyboxy	14
2.5 Formy náhradní rodinné péče	15
2.6 Interrupce	16
3 Sociální služby poskytující pomoc ženám v obtížné životní situaci	18
3.1 Azylové domy	18
3.2 Odborné sociální poradenství	18
3.3 Raná péče	19
3.4 Telefonická krizová pomoc	19
3.5 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	20
4 Další organizace poskytující pomoc a vybrané organizace	21
4.1 Hnutí Pro život	21
4.2 Centra pro rodinný život	22
4.3 Poradna pro ženy a dívky	22
4.4 Azylový dům pro těhotné ženy v tísní - Obecně prospěšná společnost Dlaň životu	24

5	Pomoc ze strany státu ženám s dětmi	26
5.1	Státní sociální podpora.....	26
5.2	Nemocenské pojištění	32
	Empirická část.....	34
6	Výzkumné šetření zaměřené na cíle	35
7	Metoda záměrného účelového výběru souboru respondentů výzkumného šetření.....	37
8	Polostrukturované rozhovory jako metoda získávání dat	38
8.1	Polostrukturovaný rozhovor.....	39
9	Tvorba případových studií	41
9.1	Případové studie	43
10	Analýza a vyhodnocení výsledků výzkumného šetření	46
10.1	Komentář k výsledkům výzkumného šetření a odpovědi na výzkumné otázky.....	53
	Závěr	56
	Bibliografický seznam.....	59
	Přílohy	61
	Anotace	63

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Možnosti pomoci ze strany společnosti ženám v obtížné životní situaci související s neplánovaným těhotenstvím“.

Toto téma jsem si zvolila především z důvodu mého dlouhodobého zájmu o tento sociální problém. Mé rozhodnutí při výběru tématu ovlivnila praxe, kterou jsem v rámci studia absolvovala v Azylovém domě v Pardubickém kraji, kde jsem vyzorovala, jak nelehké postavení ve společnosti mají matky, které na výchovu svých dětí zůstaly samy. Při výběru tématu mě dále ovlivnila zprostředkovaná zkušenost z mého blízkého okolí. Začala jsem se více zajímat o to, jaké má žena - matka možnosti v případě, že její těhotenství nebylo plánované.

Cíl bakalářské práce

Cílem mé bakalářské práce je popsat obtížné situace v životě ženy a pomocí výzkumného šetření zjistit možnosti pomoci ženám - matkám v situaci nechtěného otěhotnění na příkladech služby ve vybraných krajích ČR.

Struktura bakalářské práce

První kapitola představuje základní pojmy, které provázejí celou tuto práci. V této kapitole se zaměřuji na pojem rodina, co představuje a zajišťuje při výchově dítěte. Dále v této kapitole popisuji náročnou životní situaci ženy - matky v souvislosti osamocené rodičovství, vymezuji jednotlivé problematiky, které tento fakt doprovází.

Druhá kapitola je zaměřena na možnosti řešení neplánovaného těhotenství. Popisuji v ní možnosti pro ženu - matku, která se rozhodla, že se o své dítě nechce nebo nemůže starat. Vymezila jsem možnosti utajovaného a disktrétního porodu, možnost odložení dítěte do babyboxu, formy náhradního rodičovství a také interrupci, jako možnost řešení neplánovaného těhotenství.

Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na sociální služby, které poskytují pomoc ženám-matkám v obtížné životní situaci. Popisuji služby, které jsou uvedeny v zákonu 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Ve čtvrté kapitole uvádím konkrétně služby, které poskytují pomoc ženám - matkám. Zaměřila jsem se na Hnutí pro život, které působí v oblasti celé ČR. Další organizace, které ve své práci uvádím, se nacházejí v Olomouckém kraji, Centrum pro rodinný život a Poradna pro ženy a dívky. Vymezuji poslání těchto služeb a uvádím programy či projekty, které jsou na tuto cílovou skupinu zaměřeny. Jako poslední

konkrétní zařízení uvádím Azylový dům pro těhotné ženy v tísní - Obecně prospěšná společnost Dlaň životu, který se nachází v Pardubickém kraji. V tomto zařízení jsem uskutečnila svou výzkumnou část, své bakalářské práce.

Poslední kapitola teoretické části má za úkol poukázat na pomoc ze strany státu ženám - matkám s dětmi. V této kapitole popisují jednotlivé dávky státní sociální podpory a dávky nemocenského pojištění určené pro rodiny s dětmi.

Empirická část bakalářské práce je tvořena popisem realizovaného kvalitativního výzkumného šetření, jehož cílem je zjistit možnosti pomoci ženám v situaci nechtěného otěhotnění a uvést konkrétní příklad služby pro ženy ve vybraném kraji ČR.

Dílčí cíle bakalářské práce jsou zaměřeny na zjištění základní charakteristiky žen, které žádají o azylovou sociální službu. Další dílčí cíl zjišťuje, co ovlivňuje potencionální klientky, při výběru sociální služby. Dílčím cílem této práce je také poukázat na teritoriální a časovou dostupnost vybrané sociální služby ze strany ženy - matky. Tato práce má dále za cíl zhodnotit finanční podporu pro rodiny s dětmi z pohledu žen - matek v nepříznivé sociální situaci. Posledním cílem je zjistit, jak žena vnímá těhotenství a svou situaci.

Teoretická část

1 Základní pojmy a úvod do problematiky bakalářské práce

V této kapitole vymezím pojmy, které jsou pro účel této práce významné. Popíši klíčové pojmy, které jsou důležité a úzce propojené s tématem této práce. Možnosti pomoci ze strany společnosti ženám v obtížné životní situaci související s neplánovaným těhotenstvím.

1.1 Náročná životní situace

Jako první vymezím pojem náročná životní situace. Do náročných životních situací se dostáváme v každé fázi svého vývoje. Reakce se v průběhu života mění. Mechanismy, které nám pomáhají vyrovnat se s náročnou životní situací, bývají v dětství, dospívání i dospělosti často velmi podobné. (Kutínová, 2015, str. 1)

Člověk se vyvíjí při kontaktu s druhými lidmi, to občas přináší i vyhrocené situace, které člověk musí řešit ve svém každodenním životě. Náročné životní situace jsou synonymem pro slova konflikt, nebo stres. (Sawicki, Wedlichová, Fleischmann 2008, str. 25-26)

Konflikt může označovat spor, roztržku, střetnutí. Jde o psychický stav, který vzniká v důsledku dvou nebo více motivů a znemožňují snadnost rozhodnutí se. (Kutínová, 2015, str. 2)

S takovýmto konfliktem se může setkat žena - matka, která nečekaně otěhotněla a je nucena k zhodnocení své životní situace a následně k rozhodnutí, jak se k celé situaci svého těhotenství a mateřství postavit. Takováto záležitost, může být velmi náročná a pro ženu - matku velmi stresující s ohledem na její situaci.

Stres můžeme také vymezit jako další možný faktor, který doprovází těhotnou ženu - matku, v případě, že její těhotenství nebylo plánováno. Stres je nepřiměřená fyzická či psychická zátěž. (Kutínová, 2015, str. 4)

1.2 Rodina

Tento pojem je v této práci nezastupitelný, neboť každý jedinec se rodí do rodiny, proto je důležité vymezit si, co rodina pro jedince znamená.

Rodina zabezpečuje člověku jeho hmotné, duševní a společenské možnosti k uspokojení svého hmotného a společenského „já“. V rodině probíhá vývoj člověka po fyzické, duševní a sociální stránce. Pro dítě představuje rodina výchovné a ochranné prostředí k jeho správnému vývoji. (Holá, 2014, str. 13)

V časopise Sociální práce/Sociální práce Michal Rozhoň uvádí, že se od rodiny nemůžeme odpojit, neboť jsme s ní spojeni buď pozitivně, tak že v ní žijeme, nebo jsme s ní spojeni v důsledku absence tedy negativním způsobem. Autor tento stav pojmenovává jako rodinná nejistota, která pramení například z toho, že naše populace stárne, v rodinách se objevují častěji konflikty způsobené například ekonomickou krizí rodiny. Jelikož rodina tvoří základ každého jedince je zřejmé, že rodinné příslušníky podobné ohrožení a vystavení nepříznivé sociální situace trápí. (Rozhoň, 2013, str. 51 - 52)

Rodičovství, které je základem rodiny, projevuje lásku, bezpečí, stálost, ochranu a podporu, tyto projevy jsou základem zdravého vývoje dítěte. (Matoušek, 2014, str. 46)

Funkce rodiny jsou vymezeny jako:

- Podporování socializace - vychovávání dětí,
- vztahová podpora dospělých lidí,
- ekonomická podpora všech členů. (Matoušek, 2014, str. 14)

Žít s partnerem opačného pohlaví v trvalém svazku znamená pro lidi středního a vyššího věku prožití života plněji i spokojeněji. Po rodinném soužití prahne každá duše. Plného pocitu totožnosti lze dosáhnout díky realizaci ženské či mužské a rodičovské role. (Matoušek, 2003, str. 94)

Pokud je žena - matka nucena vychovávat dítě bez podpory partnera, tedy v neúplné rodině, je pro ni také těžší zabezpečit zmiňované funkce pro své dítě/děti. Pokud tyto funkce nejsou naplněny, může být vývoj dítěte ohrožen. Nenaplnění těchto funkcí rodiny, může být velmi stresující a může to vést k zmiňované nepříznivé sociální situaci celé rodiny.

1.3 Neúplná rodina

Rodina má v dnešní době několik možných podob. Tradiční podoba je definována jako matka - otec - dítě/děti. Další z možných variant je neúplná rodina, kdy s dítětem zůstává pouze jeden z rodičů. Druhý z rodičů chybí z několika možných důvodů, jako

například úmrtí, rozvod, svobodné mateřství atd. Z hlediska sociální práce se tak jedná o rodiče, který je označován jako osamocený rodič. (Matoušek, 2005, str. 43)

Je důležité rozlišovat, zda jde o svobodné ženy - matky, které jsou velmi mladé, nebo svobodné ženy - matky kolem třicátého roku, které se v tomto období rozhodly mít dítě za svobodna. Pro první skupinu, tedy velmi mladé ženy - matky je charakteristické neplánované těhotenství. Druhá skupina je charakteristická tím, že ženy okolo třiceti let udržují se svými partnery dlouhodobý vztah a vědomě se rozhodly pro početí dítěte. Po narození dítěte, se však vztah stane nesnadným až konfliktním a z toho důvodu ženy - matky zůstávají se svými dětmi samy a stávají se osamocenými rodiči. (Matoušek, 2003, str. 127 - 128)

Pro ženu - matku, která se rozhodně vychovávat dítě bez partnera, je situace náročnější z mnoha hledisek:

Ekonomického zajištění - tento nedostatek se projevuje především v materiálním a hmotném zajištění rodiny. Jedním z důsledků nedostatečného ekonomického zajištění může být zvyšování životních nákladů. (Holá, 2014, str. 28)

Materiální zajištění u osamocených rodičů je častějším problémem u žen - matek než mužů - otců, neboť muži jsou z pravidla ekonomicky lépe zabezpečeni. Příjem ovlivňuje kvalitu zabezpečení potřeb rodiny, jako je strava, bydlení, zdravotní péče nebo vzdělání. Pokud žena - matka vychovává své dítě/děti sama a nemá dostatečný příjem k uživení svého dítěte/dětí, může to vést k nižšímu sociálnímu statusu celé rodiny. (Matoušek, 2005, str. 45-46)

Nezaměstnanost samoživitelek - Matky samoživitelky čelí na trhu práce několika druhům znevýhodnění. Tato znevýhodnění nedopadají pouze na samotné ženy - matky, ale také na jejich děti, které jsou na jejím příjmu materiálně závislé. Na trhu práce jsou matky samoživitelky jednou z nejohroženějších skupin. Pokud jsou v rodině malé děti, z pohledu zaměstnavatele, jde o rizikový faktor především při ucházení se o místo na trhu práce. Tento rizikový faktor se násobí, pokud jde o matky samoživitelky, neboť se zvyšuje pravděpodobnost, že se bude muset postarat o své dítě, pokud bude nemocné. Dalším znevýhodněním je dosažený stupeň vzdělání, kdy v porovnání s matkami, které žijí v rodinách se dvěma rodiči, mají matky samoživitelky častěji dokončené základní vzdělání, než vzdělání vysokoškolské z čehož vyplývá i nižší mzda. (Marhánková, 2011, str. 5-6)

Matoušek dodává, že ženy - matky, které se vrací z mateřské dovolené, nemají potřebnou praxi v oboru a jejich zkušenosti a znalosti jsou „zastaralé“ (Matoušek, 2005, str. 46)

Tyto faktory - nedostatečný stupeň vzdělání, nedostatečná praxe a péče o dítě jsou těmi hlavními důvody, proč jsou matky samoživitelky ohroženou skupinou na trhu práce.

Bytová problematika - z vysoké nezaměstnanosti žen - matek samoživitelek vyplývá další problémová situace a tou je bytová problematika. V kritických situacích, kdy matky s dětmi nemají kde bydlet, nabízejí organizace ubytování v azylových domech pro matky s dětmi. Toto řešení však není dlouhodobé a jisté. Azylové domy mají omezenou kapacitu a pobyt je časově limitován. Tuto oblast života má řešit bytová politika státu, jejímž úkolem není pouze zpřístupnit dočasné bydlení pro znevýhodněné rodiny, ale pomoci udržet odpovídající bydlení těmto rodinám. (Matoušek, 2005, str. 46)

2 Neplánované těhotenství jako náročná životní situace

Těhotenství bývá obvykle významnou událostí v životě ženy. Tato životní událost je radostnou událostí, pokud se žena z těhotenství těší společně se svým partnerem. Zpravidla je takovéto těhotenství plánované a chtěné.

Plánované těhotenství je cílené jednání dvou partnerů, kteří zvážili svou socioekonomickou oblast, zdravotní stav pro zplození zdravého potomka a duševní vytrvalost, která zaručí zodpovědnou výchovu dítěte. Pokud se partneři rozhodnou po zralé úvaze pro zplození dítěte, žena by měla z informací svého menstruačního cyklu určit své plodné dny tedy čas, kdy dochází k ovulaci a pravděpodobnost otěhotnění je vysoká. (Mikulandová, 2004, str. 11 - 16.)

Otěhotnění nebo jinak označováno také jako oplodnění, vzniká splnutím mužské a ženské pohlavní buňky, spermie a vajíčka. (Pařízek, 2015, str. 69)

2.1 Možnosti řešení nechtěného těhotenství

K této skutečnosti může dojít také neplánovaně. V takovém případě pak můžeme těhotenství označit jako těhotenství neplánované. V případě, že si žena těhotenství nepřeje, je označováno jako nechtěné. Žena má několik možností, jak tuto situaci může řešit. V České republice existují například utajované porody, diskrétní porody, babyboxy, formy náhradní rodinné péče nebo interrupce. Tyto možnosti, které jsou určené pro ženy - matky, které řeší otázku neplánovaného těhotenství, následně podrobněji rozepisují.

2.2 Utajovaný porod

Tuto formu porodu využívají ženy - matky, které chtějí své těhotenství a svou totožnost utajit před okolním světem. Následně po porodu mají zájem dát dítě k adopci. Utajovaný porod mohou postoupit ženy - matky, které jsou zletilé, mají trvalý pobyt na území ČR a jedná se o ženy - matky svobodné či rozvedené před více než 300 dny. Pokud má žena - matka zájem podstoupit utajovaný porod, podá si žádost o umístění do zařízení, které umožňují utajované pobyty v předstihu před porodem. V čase přijetí

v porodnici, žena - matka odevzdá žádost o utajený porod, jehož součástí je prohlášení, kde uvádí, že nemá zájem o dítě pečovat. Žádost, je podepsána ženou - matkou, lékařem a zdravotní sestrou.

V důsledku utajovaného porodu je od zdravotní dokumentace odděleno jméno a příjmení, datum narození ženy, datum porodu a žádost o utajovaný porod. Po ukončení porodu jsou tyto informace zapečetěny a označeny kódem. Dítě může být pod 6 týdnech od porodu dáno k adopci. (Kolářová, 2014, str. 14 - 15)

2.3 Diskrétní porod

Další možností je diskrétní porod. Zde se jedná o porod mimo bydliště ženy - matky. Na rozdíl od utajovaného porodu, diskrétní porod může podstoupit také žena - matka, která je vdaná. Dokumentace o rodiče, dítěti a celém průběhu porodu je stejná jako u jiných porodů. Diskrétnost je tedy zaručená mlčenlivostí zdravotního personálu a sociálních pracovníků. Po té, co žena - matka porodí, zanechá své dítě v porodnici, kdy se mu poskytuje stejná péče jako všem jiným novorozencům. Do matriky jsou zapsána jména rodičů a trvalé bydliště ženy - matky. Po 6 týdnech od porodu může dát žena - matka souhlas s osvojením dítěte na okresním soudu v místě trvalého bydliště. Dále je dítě svěřeno do náhradní rodiny. (Kolářová, 2014, str. 15)

2.4 Babyboxy

Babybox je speciální schránka, která se nachází v blízkosti nemocnice. Do této schránky může žena - matka své dítě umístit. Elektronické zařízení dá okamžitě po vložení dítěte do babyboxu signalizaci zdravotnickému zařízení. To zaručuje zajištění bezprostřední péče o dítě po té, co je dítě do babyboxu vloženo. Je to jedna z možností, kterou může využít žena - matka, pokud se o své dítě nemůže, nebo nechce starat. Tento způsob zaručuje anonymitu. Pokud se rodiče již o dítě nepřihlásí, je dítě umístěno do pěstounské péče na přechodnou dobu, po té je dáno k adopci. (Kolářová, 2014, str. 15)

2.5 Formy náhradní rodinné péče

Další možnou pomocí, jak vyřešit nechtěné těhotenství je využití formy náhradní rodinné péče. Formy péče definuje Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., platný od roku 2014.

Jednou z možností náhradní rodinné péče je osvojení neboli adopce. Tyto dva pojmy jsou si navzájem synonymem. Pojem osvojení znamená přijetí cizího dítěte za vlastní. Pokud dojde k osvojení, vzniká mezi osvojitelem a osvojeným dítětem stejný vztah jako mezi rodičem a dítětem. Tímto faktem se dítě stává členem nové rodiny, získává nové rodiče, prarodiče i sourozence. Dále se mění jeho příjmení, tak aby odpovídalo příjmení jeho nové rodiny. Mezi osvojitelem a osvojencem musí být určitý věkový rozdíl. V dnešní době se udává minimální věkový rozdíl 16 let. Tato forma by se měla využívat v případech, že již byly vyčerpány všechny ostatní pokusy o to, vrátit dítě do jeho původního prostředí. Pokud se rodiče rozhodnou dát své dítě k adopci musejí provést prohlášení vůči soudu. Žena - matka své prohlášení udává nejdříve po 6 týdnech od narození dítěte. Otec svůj souhlas může uskutečnit hned po narození. Pokud je rodič zbaven rodičovské odpovědnosti, nebo trvale neprojevuje o své dítě zájem, to znamená, neprojeví zájem po dobu 3 měsíců od posledního projeveného zájmu, tento souhlas rodiče není nutné dokládat. (Sychrová, 2015, str. 9 - 10)

Další z forem náhradní rodinné péče, je pěstounská péče. Žena - matka může tuto formu pomoci využít, pokud o své dítě nechce pečovat například z obavy, že nebude schopná zajistit dostatečně kvalitní a láskyplnou péči dítěti, avšak chce si zachovat kontakt se svým dítětem. Pěstoun se na rozdíl od osvojitele nestává zákonným zástupcem dítěte, jeho povinností je však obstarat osobní péči o dítě. Pěstoun vykonává přiměřená práva a povinnosti rodičů. Biologická matka má však právo dovědět se důležité informace o svém dítěti, například, jak dítě žije a zda je zdravé. Žena - matka má právo dozvědět se informace o jeho školním prospěchu. Biologický rodič v případě, pokud své dítě svěří do pěstounské péče, má právo na osobní a pravidelný kontakt s dítětem. (Sychrová, 2015, str. 11)

Pěstounská péče je pomocná ruka státu, která je podaná rodině, která se nachází v nepříznivé sociální situaci či krizové situaci. Cílem této pomoci ze strany státu je zabezpečit ochranu ohroženému dítěti, zajistit podporu rodičů a dopomoci k návratu dítěte domů, je-li to možné. Pokud to však není možné, pěstounská péče může mít i

dlouhodobý charakter. Od roku 2006 vznikla také pěstounská péče na přechodnou dobu, která trvá nejdéle jeden rok. Přechodná pěstounská péče je přínosem v případě že biologičtí rodiče o dítě nemohou po určitou dobu pečovat z důvodů nemoci, výkonu trestu nebo léčby ze závislostí. Je však zřejmé, že se dítě po překonání nepříznivé situace v rodině vrátí zpět domů. Pěstounská péče má ze zákona přednost před zařazením dítěte do ústavu. Další variantou pěstounské péče jsou SOS vesničky, kdy pěstoun pečuje za pomoci dalších pracovníků o soudem svěřené děti. (Sychrová, 2015, str. 13)

Podle Nového občasného zákoníku je v České republice využívána další forma náhradní rodinné péče. Jde o ustanovení poručníka dítěti, pokud žádný z rodičů není oprávněn vykonávat rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu. Touto situací můžeme rozumět například, pokud rodiče zemřeli, nebo byli zbaveni rodičovské odpovědnosti, dále pak, pokud jejich rodičovská odpovědnost byla pozastavená, nebo pokud rodiče nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Poručník má vůči svěřenému dítěti práva a povinnosti stejné jako má rodič, nemá však vyživovací povinnost k dítěti. Obvykle je poručníkem někdo z blízkých osob dítěte. Rodiče mají právo navrhnout pro své dítě poručníka. Další z možností je soudní svěřením dítěte do péče jiné osoby, pokud se poručníkem nemůže stát nikdo z okruhu blízkých a je to v zájmu dítěte. Důvodem pro tuto formu péče je výkon trestu rodičů, onemocnění rodičů nebo pobyt v cizině. (Sychrová, 2015, str. 13)

Daniel Rychlík popisuje ve svém článku Systém ochrany ohrožených dětí v ČR aneb v procesu měnicího se paradigmatu, že ohrožené děti nejsou objektem péče, ale individuálním jedincem, který má své potřeby. Tyto potřeby jsou různorodé a je třeba se zaměřit na naplňování těchto individuálních potřeb ohroženého dítěte. (Rychlík, 2015, str. 4)

Formy náhradní rodinné péče se využívají v případě, kdy již selhaly všechny pokusy vrátit dítě zpět do jeho přirozeného prostředí.

2.6 Interrupce

Interrupce je dalším možným řešením nechtěného těhotenství. V devadesátých letech byla umělá přerušování těhotenství řešením vdancých žen - matek se dvěma dětma. Po roce 2000 toto tvrzení přestalo být tak jednoznačné. V dnešní době vzrostl počet provedených interrupcí u žen - matek s jedním nebo žádným dítětem. Umělá přerušování

těhotenství jsou častějším řešením u mladých bezdětných žen. (Bahounek, Fukalová, Man, Schelleová, Schelle, Šráček, 2007, str. 79)

Možnost využití interrupce je v České republice umožněno zákonem 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství. Interrupci může lékař provést na žádost nechtěně těhotné ženy - matky bez udání důvodů do 12 týdne těhotenství. Po 12 týdnu lze těhotenství také uměle ukončit v případě, je-li život ženy - matky, nebo plodu ohrožen. V takovémto případě, lze interrupci provést do 24 týdne těhotenství. (Bahounek a kol., 2007, str. 7)

Tato metoda řešení nechtěného, či neplánovaného těhotenství sebou přináší negativní následky.

Z hlediska psychického stavu může dojít po podstoupení takového zákroku k duševní poruše, frustraci, depresi, nebo pocitům viny. Interrupce doprovází řada obtížných kroků, které žena - matka musela podstoupit, aby interrupce dosáhla. Dále může čelit rozdílným postojům těch, s nimiž musela jednat, či celkovému názoru společnosti na tento zákrok. To vše v ní může vyvolat emoční stres. (Bahounek a kol., 2007, str. 55)

Pokud se žena - matka i přes všechna rizika rozhodne podstoupit tento zákrok, se svým gynekologem sepíše žádost o provedení interrupce. Gynekolog provede vstupní prohlídku. V den provedení interrupce, se žena - matka dostaví do nemocnice, kde je zákrok proveden, po tomto zákroku je propuštěná domů. Cena interrupce se v dnešní době vyčísluje v rozmezí 3000 - 6000 Kč. (Kolářová, 2014, str. 16)

3 Sociální služby poskytující pomoc ženám v obtížné životní situaci

Tato kapitola bakalářské práce se zabývá pomocí ženám - matkám v obtížné životní situaci z hlediska sociálních služeb. Mezi sociální služby, které poskytují pomoc ženám - matkám v obtížné životní situaci, patří azylové domy, raná péče, telefonická krizová pomoc, nebo sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, tyto služby poskytují také základní a odborné poradenství. Popis činností jednotlivých sociálních služeb je uveden v zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách a ve vyhlášce 505/2006 Sb.

3.1 Azylové domy

Azylové domy jsou jednou ze služeb poskytující pomoc ženám - matkám pomoc v jejich nepříznivé sociální situaci. Ženy - matky, které z důvodu neplánovaného těhotenství, či jiného důvodu přišly o střechu nad hlavou, mohou využít azylový dům, který poskytuje sociální službu související se ztrátou bydlení. Azylový dům poskytuje stravu, nebo pomoc při zajištění stravy, ubytování, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a pomoc při obstarávání osobních záležitostí. (Zákon č. 108, § 57)

Azylový dům může využít žena - matka v případě, že se již ve svém domově necítí v bezpečí, nebo doma nemá nikoho, komu by mohla věřit, či na koho by se mohla obrátit se svým problémem. Může se na služby azylového domu obrátit i v případě, že nechce z jakéhokoliv důvodu využít pomoci nabízené rodinou, přáteli nebo známými. Azylové domy nabízejí ochranu, jistotu a bezpečí pro fyzický a psychický odpočinek a pro vyřešení nepříznivé sociální situace. (Buskotte, 2008, str. 110)

3.2 Odborné sociální poradenství

Odborné sociální poradenství zajišťuje podporu v těchto oblastech:

- Zajišťuje kontakt se společenským prostředím,
- terapeutické činnosti, do kterých spadá poskytnutí poradenství v sociálních systémech, práva, psychologie nebo vzdělávání,

- pomoc při uplatňování práv a zájmů a pomoc při řešení osobních záležitostí, jako jsou běžné záležitosti, zajištění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím. (Vyhláška č. 505, § 4)

3.3 Raná péče

Raná péče zajišťuje výchovnou, vzdělávací a aktivizační činnost. Zaměřuje se na hodnocení schopností a dovedností jak u dítěte, tak u rodičů. Zjišťuje potřeby dětí a rodiny. Dále poskytuje poradenskou činnost, podporuje a posiluje rodičovské kompetence. Raná péče se zaměřuje na vzdělávání rodičů, formou skupinových nebo individuálních seminářů, poskytuje odbornou literaturu, která je rodičům nápomocná. Činnost rané péče je dále orientována na programy, které podporují vývoj dítěte.

Raná péče poskytuje pomoc při upevňování kontaktu s rodinou, v této oblasti se raná péče participuje také v začleňování osob do společnosti. V rámci zprostředkování kontaktu se společností, poskytuje raná péče pomocnou ruku v zajištění běžných služeb a informačních zdrojů.

V oblasti sociálně-terapeutické činnosti poskytuje raná péče psychosociální podporu formou naslouchání, formou výměny zkušeností nebo pořádá pobytové kurzy pro rodiny.

Raná péče dopomáhá při uplatňování práv a zájmů. Zaměřuje se na podporu při komunikaci a dotazování a komunikačních schopností. Vytváří prostor pro svépomocné aktivity rodičů. Raná péče poskytuje službu, která doprovází rodiče při vyřizování žádostí v souvislosti s dítětem. (Vyhláška 505, § 19)

3.4 Telefonická krizová pomoc

Vyhláška č. 505/2006 uvádí, že telefonická krizová pomoc je jednorázová pomoc, může být ale také opakovaná. Telefonická krizová pomoc poskytuje pomoc v dosažení práv klientů, jejich zájmů, na které mají nárok a pomoc při obstarávání svých záležitostí. (Vyhláška č. 505, § 20)

3.5 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby zajišťují úkony **výchovné, vzdělávací a aktivizační**. Tyto aktivity jsou zajišťovány při práci s dětmi. Poskytují dětem prostor a podmínky pro vzdělávání a volnočasové aktivity. U dospělých lidí jsou tyto činnosti také zajišťovány, dopomáhají například v nácviku rodičovských kompetencí, do kterých může spadat hospodaření v domácnosti, dále nácvik v jednání na úřadech, nebo ve školských zařízeních. Další činností sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi je **zprostředkování kontaktu se společenským prostředím** a to ve formě doprovodu do školního zařízení, k lékaři či zájmových činností. Tato služba poskytuje **sociálně terapeutickou činnost**, která má vést k rozvoji, nebo udržení schopností a dovedností. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi pomáhají v uplatňování práv a zájmů při obstarávání osobních záležitostí. Mezi takové záležitosti se zařazují vyřizování běžných záležitostí nebo dopomoc při upevňování kontaktu s rodinou. Mezi činnosti této služby také patří podpora při začleňování osob do společnosti. (Vyhláška č. 505, § 30)

4 Další organizace poskytující pomoc a vybrané organizace

V této kapitole představím konkrétní organizace, které poskytují pomoc ženám, které nečekaně otěhotněly. Zaměřím se na organizaci Hnutí Pro život, která se touto problematikou zabývá celorepublikově. Dále uvedu organizace poskytující pomoc této cílové skupině v Olomouci. Zaměřím se na organizaci, ve kterém jsem uskutečnila výzkum pro svou bakalářskou práci.

4.1 Hnutí Pro život

Zakladatelkou tohoto hnutí je Sylva Bernardová. Hnutí Pro život ČR je zaregistrovaným spolkem, jehož hlavní myšlenkou je záchrana nenarozeného života. Usiluje o obnovení společenského i právního respektu k lidskému životu. Toto Hnutí není financováno ze státních zdrojů, či jiných dotací. Hnutí Pro život je závislé na darech mnoha lidí. (Hnutí Pro život [online])

Hnutí Pro život ČR disponuje třemi projekty:

Nesoudíme. Pomáháme - tento projekt vznikl na základě zkušeností Linky pomoci, kdy těhotné ženy uvádí, že kdyby cítily podporu svého partnera či rodiny, na potrat by nešly. Hlavní myšlenkou tohoto projektu je pomoc pro ženy, které čekají nečekané dítě. Vnější vlivy jako okolí, rodina či partner vyvíjejí na těhotnou ženu tlak, ve smyslu podstoupení potratu. Tato skutečnost ženě znemožňuje svobodné rozhodnutí. (Hnutí Pro život, nesoudíme - pomáháme [online])

Linka pomoci - jedná se o krizovou intervenci, která je poskytována ženám i jejich rodinám v době těhotenství. (Hnutí Pro život, Linka pomoci [online])

Modlitby za nejmenší - tento projekt nabízí lidem, kteří chtějí podpořit ženy, které uvažují o potratu. Lidé denně prosí Boha za zastavení umělých potratů, obrácení společnosti, lékařů a rodičů a za respektování práva na život každého dítěte od okamžiku jeho početí. Každý měsíc se úmysly těchto modliteb mění. Hlavní myšlenka však zůstává a tou je zabránění potratů. (Hnutí Pro život, Modlitby za nejmenší [online])

Hnutí Pro život vydává také **zpravodaj**. Tento zpravodaj vychází již od roku 1999. Časopis se věnuje současným bioetickým otázkám. Poskytuje inspiraci a naději

lidem, kteří pohlížejí na potrat, jako na správné řešení nechtěného těhotenství. Zpravodaj nabízí praktické rady a svědectví.

4.2 Centra pro rodinný život

Centrum pro rodinný život Olomouc vzniklo v roce 1990. Jedná se o pastorační středisko Olomoucké arcidiecéze. Centrum pro rodinný život, je zapsaným spolkem. Posláním této organizace je zaměřeno na morální hodnoty, které jsou základem lidské osobnosti. Svou činností upevňuje a podporuje rozvoj manželského a rodinného života. Aktivity Centra pro rodinný život mají posílit rodiny a upevňovat manželské a rodinné vztahy. Činnost tohoto centra podporuje Arcibiskupství olomoucké, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Olomoucký kraj, město Olomouc a Ministerstvo kultury. (Rodinný život, [online])

Centrum pro rodinný život Olomouc disponuje několika programy, které jsou určeny pro nejrůznější cílové skupiny. Jejich programy jsou určeny pro rodiny, snoubence, manželé, seniory, nezadané, ženy, muže a pro mladé lidi. Dále provozují vzdělávací a poradenskou činnost. (Rodinný život, [online])

Disponují také svým časopisem Rodinný život, jehož hlavní náplní jsou témata úzce spojená s životem v rodině, který přináší nejrůznější radosti i starosti. V časopise se objevují témata týkající se výchovy dětí, vztahy mezi manžely, problematika neúplných rodin nebo duchovní život v rodině. Tento časopis vychází pětkrát za rok. (Rodinný život, [online])

4.3 Poradna pro ženy a dívky

ONŽ - pomoc a poradenství pro ženy a dívky, je zapsaným spolkem, který byl založen roku 1990 jako občanské sdružení.

Posláním této organizace je: *„probouzet vědomí úcty k lidskému životu již od jeho počátků, a to výchovou, osvětou a šířením vědeckých poznatků, pomáhat ženám, matkám, rodinám při řešení složitých a krizových situací, poskytovat pomoc a podporu při neplánovaném i plánovaném těhotenství“* (poradnaprozeny.eu)

Poradna pro ženy a dívky poskytuje tyto služby:

Poradenství - kde pracovnice podporují a doprovázejí klientky v náročných krizových situacích, dopomáhají klientkám se zorientováním a vyřízením sociálních

dávek. Dopomáhají při jednání s úřady, dále zajišťují poradenství v oblasti bydlení, domácího násilí nebo partnerských vztahů. V oblasti psychické a sociální pomoci poskytují nastávajícím matkám v tísní vyřešit problematiku neplánovaného i plánovaného těhotenství, porodu, mateřství nebo adopce. Poskytují poradenství v oblasti přirozeného plánování rodičovství. Zajišťují materiální výpomoc, která zahrnuje výbavu pro dítě, kočárek nebo postýlku. Organizace je vybavená také odbornou literaturou nebo prezentacemi či DVD, které se zabývají problematikou těhotenství, mateřství nebo partnerskými vztahy. Tyto zdroje je možno si v organizaci vypůjčit. Další poradenskou činností je spolupráce s odborníky, kteří nabízejí poradenství v oblasti psychologie, gynekologie, práva nebo dluhového poradenství. (Poradna pro ženy, [online])

Další službou jsou **přednášky pro mládež**. Touto formou besed se organizace snaží podpořit mládež k zodpovědnému přístupu k sexualitě, rodičovství a vztahům mezi lidmi. Přednášky se týkají například mezilidských vztahů, dospívání, lásky, manželství, těhotenství, interrupce a další. (Poradna pro ženy, [online])

Linka pro ženy a dívky je další službou, která má dopomocť lidem v obtížných životních situacích. Linka je poskytována od roku 2004 v rámci celého státu. Tato služba je registrovanou sociální službou dle zákona č. 108/2006 Sb. O sociálních službách. Službu spravují pracovnice s bohatou poradenskou praxí. (Poradna pro ženy, [online])

Sociálně aktivizační služby zajišťují poradny pro rodiny s nezaopatřenými dětmi v jejich přirozeném prostředí nebo v poradnách. Sociálně aktivizační služby zajišťují podporu a pomoc rodinám. Usilují o zlepšení nepříznivé sociální situace rodiny a o vytvoření bezpečného prostředí pro příznivý vývoj a výchovu dětí. (Poradna pro ženy, [online])

V neposlední řadě, mezi služby poraden pro ženy a dívky můžeme zařadit přípravu těhotných žen k porodu, poradenství v oblasti kojení, přípravu na porod, terénní činnost, tvořivé dílny nebo časopis pro mládež. (Poradna pro ženy, [online])

4.4 Azylový dům pro těhotné ženy v tísní - Obecně prospěšná společnost Dlaň životu

Tato obecně prospěšná společnost byla založena 22. 12. 2002 zakládací smlouvou. Dne 2. 8. 2003 byla zapsána do rejstříku obecně prospěšných společností na krajském soudu v Ostravě. Posláním této organizace je ochrana lidského života již před narozením. Tato společnost poskytuje pomocnou ruku ženám - matkám, kterým těhotenství zkomplikovalo život do té míry, že přemýšlejí o jeho ukončení. Těmto ženám obecně prospěšná společnost Dlaň životu nabízí pomoc a ubytování. V rámci obecně prospěšných služeb je provozována sociální služba azylový dům pro těhotné ženy v tísní a další služby, jejich úkolem je podpora rodiny. (Dlaň životu, [online])

Obecně prospěšná společnost Dlaň životu nabízí tyto služby:

Poradna cesta těhotenstvím - k otevření této služby došlo v roce 2003 v centru Ostravy. Poradna se zaměřuje na řešení otázek, které jsou úzce spojeny s těhotenstvím a rodičovstvím. Od roku 2006 je toto poradenství poskytováno profesionálními pracovníky. První tři roky činnosti byla tato služba poskytována dobrovolníky. Poradna Cesta těhotenstvím je určena pro těhotné ženy - matky, partnery, dívky v náročné situaci a pro rodiče s dětmi do 4 let věku. Tato organizace poskytuje preventivní podporu formou poradenství a vzdělávání, které se zaměřuje především na období těhotenství, porodu a péče o dítě v raném věku. Poradenství nabízí konzultace s doulou a porodní asistentkou, video-tréning interakcí, který podporuje pozitivní rodičovství, vzdělávací setkání pro rodiče s dětmi nebo webové poradenství. Tyto služby jsou poskytovány klientům bezplatně. (Dlaň životu, poradna cesta těhotenstvím [online])

Další službou obecně prospěšné společnosti je zmiňovaný **azylový dům pro těhotné ženy v tísní**, ve kterém jsem uskutečnila svou výzkumnou část této práce. Tento azylový dům svou sociální službu pro těhotné ženy a matky poskytuje od roku 2008. Posláním azylového domu pro těhotné ženy v tísní je podpořit ženy - matky v nepříznivé sociální situaci, ve které se ocitly. Azylový dům zajišťuje ubytování, poradenství a zázemí. Tato služba chce vést své klienty k samostatnosti v běžném životě, klade si za cíle zajistit vhodné bydlení pro své klienty a podpořit schopnost pečovat o své dítě a zvládat úkony mateřství. Služba je určena pro těhotné ženy, matky s dětmi do 7 let věku, nebo těhotné matky s dětmi do 7 let věku. Azylový dům

poskytuje své služby ženám od 18 let se splněnou podmínkou trvalého bydliště na území ČR. (Dlaň životu, azylový dům [online])

Obecně prospěšná společnost disponuje také projekty jako je **projekt Začít znovu**. Tento projekt probíhá již 6 let. Klientky azylového domu jsou zaměstnávány formou dohody o provedení práce. Cílem projektu Začít znovu je umožnit klientkám azylového domu přivydělat si. Jde o takzvané drobné zaměstnávání, které si klientky můžou přizpůsobit svým časovým možnostem. Tento drobný přivýdělek může mít také pozitivní dopad na psychickou stránku klientek, neboť získají informaci o tom, že mohou a umí pracovat. Dalším pozitivem tohoto projektu je, že touto formou si ženy mohou něco ušetřit, nebo řešit svou dluhovou situaci. (Dlaň životu, projekt začít znovu [online])

Druhým projektem Obecně prospěšné společnosti je projekt **Cesta mateřstvím**. Úkolem tohoto projektu je rozvoj rodičovských kompetencí u matek, které jsou klientkami azylového domu. Podporuje a rozvíjí u klientek komunikaci mezi matkou a dítětem pomocí video tréninku. (Dlaň životu, cesta mateřstvím [online])

Mezi další prarodinné aktivity, které Obecně prospěšná společnost Dlaň životu pořádá, jsou Tání ledů, pohádky nejen pro děti, nebo cesta svítáním. Všechny tyto projekty mají podporovat rodinu. (Dlaň životu, další prarodinné aktivity [online])

5 Pomoc ze strany státu ženám s dětmi

V této kapitole představím finanční podporu, pro ženy v nepříznivé sociální situaci. Stát podporuje rodinu prostřednictvím státní sociální podpory, která se zaměřuje na ohrožené rodiny s dětmi. V této kapitole uvádím dávkový systém, jako další formu pomoci ze strany společnosti pro ženy v nepříznivé sociální situaci související s neplánovaným těhotenstvím.

5.1 Státní sociální podpora

Do roku 1995 byly dávky státní sociální podpory poskytovány z různých sociálních systémů a neodpovídala potřebám té doby. Proto v 1. polovině 90 let proběhly úpravy, jejichž cílem bylo sjednotit dávky pro rodiny s dětmi do jednoho pilíře, zavést dávky, které reagují na potřeby dané doby jako například příspěvek na bydlení a změnit koncepci peněžitých dávek. (Krebs, 2015, str. 287)

5.1.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě si klade za cíl pomoci pokrýt náklady, které jsou spojené s výchovou a výživou nezaopatřeného dítěte. Touto dávkou stát kompenzuje rodinám jejich výdaje, které jsou spojeny s péčí o děti. V dnešní době je většina rodin podporována státem při výchově dětí. (Krebs, 2015, str. 291)

Právní úprava

- Přídavek na dítě upravuje zákon 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře.

Výše a nárok na dávku

Nárok na tuto dávku má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž příjem nepřevyšuje součin částky životního minima a koeficientu 2, 70 (Zákon č. 117, §17)

Výše přídatku na dítě činí za kalendářní měsíc u nezaopatřeného dítěte částky uvedené v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Výše výplaty přídatku na dítě

Věk	Částka
od 6 let	500,-
od 6 do 15 let	610,-

Od 15 do 26 let	700,-
-----------------	-------

(Integrovaný portál MPSV [online])

Od 1. 1. 2018 se vyplácí přídavek na dítě ve zvýšené výměře, jde-li o nezaopatřené dítě a jsou-li splněny podmínky §18 ods. 2. Částky zvýšeného přídavku na dítě ilustruje tabulka č. 2.

Tabulka č. 2: Výše výplaty přídavku na dítě

Věk	Částka
od 6 let	800,-
od 6 do 15 let	910,-
Od 15 do 26 let	1000,-

(Integrovaný portál MPSV [online])

Výplata přídavku na dítě

Přídavek na dítě se vyplácí zletilému nezaopatřenému dítěti. Pokud jde o nezletilé nezaopatřené dítě, dávka se vyplácí osobě, která má toto dítě v přímém zaopatření a to až do konce měsíce, kdy dítě dovršilo 18 roku. Pokud má nezletilé nezaopatřené dítě v přímém zaopatření více osob, dávka se vyplácí osobě, určené dohodou. Pokud k dohodě těchto osob nedojde, krajská pobočka Úřadu práce určí osobu, které se dávka bude vyplácet. Pokud nezletilé nezaopatřené dítě je v přímém zaopatření v ústavním zařízení vyplácí se tato dávka ústavu. Pokud tento pobyt byl přerušen na dobu kalendářního měsíce, ústav tuto dávku předá osobě, která má dítě po tuto dobu v přímém zaopatření. (Zákon č. 117 § 19)

5.1.2 Rodičovský příspěvek

Právní úprava

- Rodičovský příspěvek je upraven zákonem 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře.

Podmínky nároku na rodičovský příspěvek a výše příspěvku

Na rodičovský příspěvek má nárok rodič, který osobně, řádně a celodenně pečuje o nejmladší dítě v rodině. Tento příspěvek rodič čerpá do výše 220 000,- nejdéle do 4 let věku dítěte. (Krebs, 2015, str. 294)

Pokud mají rodiče 2 a více narozených dětí současně má rodič nárok na 1, 5 násobek částky 220 000,-. Ke stanovení a výši výplaty rodičovského příspěvku je

určující výše denního vyměřovacího základu. Rodič si může zvolit výši čerpání rodičovského příspěvku:

- a) do částky, která nepřevyšuje 7 600,- za měsíc
- b) převyšující částku 7 600,- za měsíc pokud lze ke dni narození dítěte alespoň jednomu z rodičů stanovit 70% 30násobku denního vyměřovacího základu v částce, která převyšuje 7 600,-. Pokud oba z rodičů splňují tuto podmínku pro zvolení výše čerpání rodičovského příspěvku, vychází se z vyššího vyměřovacího základu jednoho z rodičů.
- c) Pokud jde o vícero rodičů, smějí rodiče čerpat do výše 1,5 násobku částek, které jsou uvedeny pod písmeny a) nebo b).

Tuto volbu může provést pouze rodič, který uplatnil nárok na rodičovský příspěvek a pouze oprávněný rodič může volbu zvolené výše rodičovského příspěvku změnit, nejdříve však po uplynutí 3 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Tuto volbu nelze provést zpětně. Pokud oprávněný rodič, chce provést změnu výše rodičovského příspěvku, mění ji na základě písemné žádosti, kterou podá na příslušné krajské pobočce Úřadu práce. Pokud po odečtení částky rodičovského příspěvku za aktuální kalendářní měsíc z částky 220 000,- zůstává částka nižší, než částka, která se za aktuální měsíc vyplácí, zůstávající částka rodičovského příspěvku se vyplácí spolu s částkou, která náleží za aktuální kalendářní měsíc. (Zákon č. 117 § 30)

5.1.3 Příspěvek na bydlení

Tato dávka pomáhá pokrýt náklady na bydlení jednotlivcům i rodinám s nízkými příjmy. Jde o dávku, která podléhá testování příjmu rodiny v určitém období a to předchozím kalendářním čtvrtletí. Za příjem jsou považovány příjmy všech osob, které jsou hlášeny k trvalému pobytu. Za příjem jsou považovány také dávky, rodičovský příspěvek a přídavek na dítě. (Integrovaný portál MPSV [online])

Právní úprava

- Dávku Příspěvek na bydlení upravuje zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře.

Podmínky nároku na příspěvek na bydlení

Nárok na tento příspěvek má vlastník nebo nájemce bytu, která má v tomto místě trvalé bydliště a zároveň

- a) jeho náklady na bydlení jsou vyšší než součin rozhodného příjmu rodiny a koeficientu 0,30 na území města Prahy koeficientu 0,35
- b) jeho součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 na území města Prahy koeficientu 0,35 není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení (Zákon č. 117 § 24)

Rozhodným obdobím pro přiznání této dávky je předchozí kalendářní čtvrtletí. U příspěvku na bydlení se testuje příjem rodiny a náklady na bydlení za výše uvedené rozhodné období. Za příjem se považuje příjem všech společně posuzovaných osob, které jsou hlášeny k trvalému pobytu včetně přídatku na dítě a rodičovského příspěvku. (Integrovaný portál MPSV [online])

Náklady na bydlení

U nájemních bytů se započítává jako náklad nájemné. U družstevních bytů a bytů vlastníků se započítávají náklady spojené s užíváním bytu. (Zákon č. 117 § 25)

„Náklady za plyn, elektřinu a náklady za plnění poskytované s užíváním bytu, kterými se rozumí náklady za dodávku tepla (dálkové vytápění) a centralizované poskytování teplé vody, dodávku vody z vodovodů a vodáren a odvádění odpadních vod, provoz výtahu, osvětlení společných prostor v domě, úklid společných prostor v domě, odvoz odpadních vod a čištění jímek, vybavení bytu společnou televizní a rozhlasovou anténou a odvoz komunálního odpadu, případně náklady za pevná paliva; náklady za pevná paliva se započítávají částkami za kalendářní měsíc.“ (Zákon 117/1995 § 25)

Náklady na bydlení musejí být rozepsány do jednotlivých položek. Náklady, které jsou placené zálohově, musejí být zúčtovány v období nejvýše dvanácti měsíců. Náklady na bydlení se stanoví jako průměr předcházející kalendářní čtvrtletí. (Integrovaný portál MPSV [online])

Do nákladů na bydlení se započítávají náklady

- které byly uhrazené v rozhodném období, a fyzické osoby v bytě na který je uplatňován nárok na tuto dávku žily a zároveň v něm **byly** hlášeny k trvalému pobytu.
- které byly uhrazené v rozhodném období a fyzické osoby v bytě žily, ale nebyly v bytě hlášeny k trvalému pobytu v délce celého rozhodného období. Zároveň v době podání žádosti o příspěvek na bydlení již fyzické osoby v tomto bytě jsou hlášeny k trvalému pobytu.

- ve výši 80% normativních nákladů měsíčně, pokud fyzické osoby v bytě, na který je nárok na příspěvek na bydlení uplatňován v celém nebo v části rozhodného období nežila (Zákon č. 117 § 25)

Normativní náklady na bydlení

pro byty užívané na základě nájemní smlouvy:

Tabulka č. 3: Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100000	50000 - 99999	10000 - 49999	do 9999
Jedna	7870	6227	5928	5036	4844
Dvě	11186	8938	8530	7308	7046
Tři	15116	12176	11642	10045	9702
čtyři a více	18827	15282	14639	12712	12299

(Integrovaný portál MPSV [online])

Byty v družstevních bytech a bytech vlastníků

Tabulka č. 4: Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce v Kč				
	Praha	více než 100000	50000 - 99999	10000 - 49999	do 9999
Jedna	4420	4420	4420	4420	4420
Dvě	6489	6489	6489	6489	6489
Tři	8939	8939	8939	8939	8939
Čtyři a více	11298	11298	11298	11298	11298

(Integrovaný portál MPSV [online])

Výše příspěvku na bydlení

Výše příspěvku na bydlení je za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny, který je vynásobený koeficientem 0, 30 v Praze 0, 35.

- Pokud jsou ovšem náklady na bydlení nižší, než normativní náklady příspěvek se vyplácí jako rozdíl mezi náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0, 30 v Praze 0, 35.
- Pokud je rozhodný příjem rodiny nižší než částka životního minima, započítává se jako příjem rodiny částka, která odpovídá životnímu minimu rodiny. (Zákon č. 117 § 27)

5.1.4 Porodné

Právní úprava

- Dávku Porodné upravuje zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře.

Podmínky nároku na porodné

Nárok na porodné má žena, které se narodilo první nebo druhé dítě. Podmínkou je živě narozené dítě. (Krebs, 2015, str. 295)

Další podmínka pro přiznání porodného je, že rozhodný příjem rodiny nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2, 70. Nárok na porodné má i otec, **je-li** jeho dítě jeho prvním, nebo druhým živě narozeným dítětem, pokud žena, která porodila dítě, zemřela a ke dni porodu splnila podmínky výše zmíněné. A nebyla-li dávka vyplacena jiné osobě (Zákon č. 117 §44)

Na tuto dávku má nárok také osoba, která převzala dítě do 1 roku, do trvalé péče a zároveň je toto dítě její první, nebo druhé. Bez ohledu na to, zda první dítě osoba taktéž převzala do trvalé péče nahrazující péči rodičů nebo jej porodila. Nárok na výplatu této dávky vzniká dnem převzetí dítěte do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Podmínka rozhodného příjmu v rodině, která nepřevyšuje částku životního minima a koeficientu 2, 70 zůstává. Porodné u rodičů, kteří převzali dítě do trvalé péče, která nahrazuje péči rodičů, se vyplácí na základě dohody pouze jednomu z rodičů. Nedohodnou-li se, určí jednoho z rodičů krajská pobočka ÚP. (Zákon č. 117 §45)

Výše a výplata porodného

Výše porodného na první dítě je 13 000,- na druhé dítě 10 000,-. Tato dávka se vyplácí jednorázově. (Zákon č. 117 § 46)

5.1.5 Pohřebné

Právní úprava

- Pohřebné je upraveno zákonem 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře.

Podmínky nároku na pohřebné

Nárok na pohřebné má osoba, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte. Je však třeba splnit podmínku a to, že osoba, která zemřela, měla ke dni smrti trvalý pobyt na území ČR. Tato dávka se vyplácí jen jedné osobě a to té, která nárok na pohřebné uplatní jako první. (Zákon č. 117, § 47)

Výše a výplata pohřebného

Výše pohřebného je 5 000,- a vyplácí se jednorázově. (Zákon č. 117, § 48)

5.2 Nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění disponuje následujícími dávkami:

- nemocenské
- peněžitá pomoc v mateřství
- ošetřovné
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- dávka otcovské porodní péče (otcovská)
- dlouhodobé ošetřovné

Tyto dávky jsou vypláceny okresní správou sociálního zabezpečení. (Integrovaný portál MPSV [online])

Pro účely této práce rozepíšu podrobněji dávky peněžitá pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a dávky otcovské a porodní péče.

5.2.1 Peněžitá pomoc v mateřství

Pro přiznání peněžité pomoci v mateřství je třeba splnit podmínku účasti na nemocenském pojištění, nebo ochranná lhůta a v posledních dvou letech před dnem přiznání této dávky musí být osoba účastná na nemocenském pojištění alespoň 270 dní. Pokud ženě skončilo pojištění v době těhotenství, má tzv. ochrannou lhůtu, díky které může vzniknout nárok na peněžitou pomoc v mateřství. Tato ochranná lhůta trvá tolik dní, kolik činilo její poslední zaměstnání, nejdéle však 180 kalendářních dní. Nástup na peněžitou pomoc v mateřství určí pojištěná žena v období od začátku 8. týdne do začátku 6. týdne před dnem plánovaného porodu. Podpůrčí doba je 28 týdnů, u pojištěných žen, které porodily dvě a více dětí současně je podpůrčí doba 37 týdnů. Tuto dávku může žena pobírat do 1 roku věku svého dítěte. Matka dítěte se v péči o dítě může střídát se svým manželem, nebo otcem dítěte. Tato možnost je umožněna pouze na základě písemné dohody. Střídání péče o dítě je umožněno od 7. týdne ode dne porodu. Střídání péče o dítě není nijak omezeno. Muž však musí o dítě pečovat nejméně 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů. Pokud ke střídání péče o dítě dojde, peněžitá

pomoc v mateřství se vyplácí z nemocenského pojištění muže, pokud splňuje podmínky nároku na její výplatu. U matky se v tomto případě zastaví výplata této dávky. (Integrovaný portál MPSV [online])

5.2.2 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství je určen zaměstnankyni, pokud byla převedena na jinou práci, která je ohodnocena nižší mzdou z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení. Tento příspěvek je vyplácen těhotným ženám do začátku 6 týdne před plánovaným porodem, nebo po porodu, pokud platí podmínka, že jsou převedeny na jinou práci, ze které mají zaměstnankyně nižší mzdu. Výše této dávky se stanoví jako rozdíl mezi denním vyměřovacím základem ode dne, kdy zaměstnankyně byla převedena na jinou práci a průměrem jejich započitatelných příjmů za jeden kalendářní den. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství je vyplácen ode dne, kdy je zaměstnankyně převedena na jinou práci do doby, nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. (Integrovaný portál MPSV [online])

5.2.3 Dávka otcovské a porodní péče

Dávka otcovské a porodní péče je určena pro otce, který pečuje o dítě, nebo pro osobu, která převzala dítě do péče, která nahrazuje péči rodičů. Toto rozhodnutí uděluje příslušný orgán. Za otce dítěte je považován muž, který je uveden v matrice, jako otec dítěte. Otec, či osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péče rodičů, musí být účastna na nemocenském pojištění. Takzvaná otcovská se vyplácí, pokud na otcovskou nastoupí výše zmíněná osoba v období 6 týdnů ode dne, kdy se dítě narodilo, nebo ode dne, kdy došlo k převzetí dítěte do péče do doby 7 let věku dítěte. Tato dávka se vyplácí jednou i v případě, že výše zmíněná osoba pečuje o děti, které se narodily současně. Podpůrní doba u této dávky je nejdéle 1 týden bez možnosti přerušení. (Integrovaný portál MPSV [online])

Empirická část

6 Výzkumné šetření zaměřené na cíle

Cíle výzkumného šetření

Pro svůj výzkum jsem si vybrala azylový dům v Pardubickém kraji, kde bylo realizováno výzkumné šetření. Cílem mého výzkumu je zjistit možnosti pomoci ženám v situaci nechtěného otěhotnění a uvést konkrétní příklad služby pro ženy ve vybraném kraji ČR.

Dílčí cíle výzkumného šetření

Mým prvním dílčím cílem, je zjistit základní informace o ženách - matkách, které žádají o azylovou sociální službu. Druhý dílčí cíl je zaměřen na zjištění toho, co ovlivňuje ženu - matku při rozhodování, zda sociální službu kontaktovat či navštívit. Tuto oblast jsem nazvala psychologickou dostupností služby, neboť se zaměřuji na rozhodování ženy - matky, co ovlivňuje její rozhodnutí, případně co zabraňuje ženě - matce využít konkrétní sociální službu. Další dílčí cíl tohoto šetření se týká teritoriální a časové dostupnosti vybrané sociální služby s pohledu ženy - matky. Můj předposlední dílčí cíl tohoto šetření, je zaměřen na hodnocení a na názory finanční podpory ze strany státu žen - matek v nepříznivé sociální situaci. Posledním dílčím cílem výzkumného šetření je zjistit, jak vnímá žena - matka své těhotenství i svou životní situaci.

Volba výzkumného šetření

Pro mé výzkumné šetření byla zvolena kvalitativní strategie, neboť mým cílem je zjistit, jakou pomoc ženy - matky hledají, v obtížné životní situaci s ohledem na nečekané těhotenství. Kvalitativní přístup si postupem času získal v sociálních vědách své místo a začal být uznávanou výzkumnou metodou. (Hendl, 2005, s. 49) Disman (2011, s. 285) definuje kvalitativní výzkum takto: „*Kvalitativní výzkum je numerické šetření a interpretace sociální reality. Cílem je tu odkrýt význam předpokládaný sdělovaným informacím*“

Kvalitativní výzkum si klade za cíl vytváření nových hypotéz a teorií, na rozdíl od kvantitativního výzkumu, který již vzniklé hypotézy testuje. Základní charakteristikou kvalitativního výzkumu je práce s mnoha informacemi získaných od malého počtu jedinců. Snaží se o sebrání co největšího množství dat, ve kterých se následně snaží najít struktury či opakující se pravidelnosti. Úkolem kvalitativního zkoumání je pochopit lidské jednání v sociálních situacích. To vyžaduje co největší a nejhlubší vhled do nejrůznějších oblastí daného problému. (Disman, 2011, s. 286)

V kvalitativním výzkumu můžeme spatřovat induktivní logiku, kdy na počátku výzkumník sbírá data a následně pátrá po pravidelnostech, z nich vycházejících. V konečné fázi takového výzkumu se mohou formulovat nové hypotézy, či dokonce nové teorie. (Disman, 2011, s. 287)

7 Metoda záměrného účelového výběru souboru respondentů výzkumného šetření

Využila jsem metodu záměrného účelového výběru, neboť se zaměřuje na výběr respondentek dle kritérií, která mi byla nápomocná k vyhledávání vhodných žen - matek.

Záměrný, někdy jinak označovaný účelový výběr se zaměřuje na vyhledávání účastníků, dle určitých vlastností, které si výzkumník zvolil, jako kritérium. Kritérium může být například zmíněná vlastnost či stav. Na základě určených kritérií si výzkumník cíleně vybírá účastníky, kteří těmto kritériím odpovídají a následně se chtějí podílet na prováděném výzkumu. (Miovský, 2006, s. 135)

Pro mé výzkumné šetření byly vybrány ty respondentky, které splňovaly stanovená kritéria shodující se s tématem bakalářské práce.

Zvolená kritéria pro výběr respondentů:

- obtížná situace v životě ženy - matky
- klientka azylového domu
- těhotenství ženy - matky

Dle těchto výše uvedených kritérií jsem oslovila ženy - matky, které se ocitly v situaci, kdy již neměly sílu svou situaci řešit vlastními silami a potřebovaly pomoc ze strany sociálních služeb. Šlo o ženy - matky, které byly klientkami Azylového domu pro těhotné ženy v tísní a potřebovaly podporu v situaci neplánovaného těhotenství. Tato kritéria jsem zvolila hlavně proto, abych se ve svém výzkumu dozvěděla, zda jejich životní událost - neočekávané těhotenství, ulehčila pomoc zmíněné sociální služby.

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu účelového výběru, který se zaměřuje na instituce. Jedná se o metodu, kdy se výzkumník zaměřuje na službu, kterou cílová skupina využívá. Pro výzkumníka je časově efektivní. Pokud je jedním z kritérií využívání konkrétní služby, je tento záměrný výběr prostřednictvím instituce ten nejlepší možný způsob, který pro svůj výzkum může výzkumník zvolit. (Miovský, 2006, s. 138)

8 Polostrukturované rozhovory jako metoda získávání dat

Informace pro svůj výzkum jsem se rozhodla získat ve vybraném azylovém domě pro matky v tísni v Pardubickém kraji. Oslovila jsem vedoucí azylového domu, kde jsem v rámci svého studia absolvovala praxi. Vedoucí azylového domu mi svým souhlasem umožnila výzkum v tomto zařízení uskutečnit. Oslovila jsem zde tři ženy - matky, které mi poskytly cenné informace pro výzkum. Nabídla jsem ženám - matkám, aby rozhovory probíhaly přímo v azylovém domě. Po důkladném zvážení nejvhodnějšího místa jsem usoudila, že azylový dům je pro mé respondentky místem, kde žijí, na které jsou zvyklé a tak nebudou mít pocit nejistoty, ale naopak chtěla jsem docílit toho, aby se respondentky cítily bezpečně. Nechtěla jsem klientky vzhledem k jejich dětem připravit o čas, který by strávily cestováním na smlouvané místo. Celkově se mi jevilo uskutečnit rozhovor v azylovém domě jako nejvhodnější.

Rozhovory mohou probíhat ve standardizovaném prostředí jako například kancelář, či konkrétní pracoviště, tak i v prostředí, které si tazatel a účastník zvolí, dle libosti, může jít například o kavárnu. Miovský (dle Arksy & Knight 1999)

Každé z respondentek jsem se představila a vysvětlila jsem jim hlavní podstatu výzkumu. Zeptala jsem se jich, zda náš rozhovor můžu nahrávat na mobilní telefon a ujistila jsem je, že s daty budu nakládat citlivě a ony zůstanou v anonymitě. Všechny zúčastněné ženy - matky s nahráváním souhlasily. Otázky, které mi byly oporou při rozhovoru, respondentky předem neznaly.

V zařízení jsem měla naplánované tři rozhovory. Avšak nakonec jsem mohla použít pro svůj výzkum pouze dva. První z žen - matek, se kterou jsem vedla rozhovor, mi oznámila, že je v časové tísni. Celý tento rozhovor probíhal pod tímto tlakem. Nestihly jsme probrat důležité otázky, které mi měly přinést data pro analýzu. Proto jsem se rozhodla data získané z tohoto rozhovoru nevyužít.

Další dva rozhovory již probíhaly bez problému. Respondentkám jsem kladla jednotlivé otázky, snažila jsem se co nejméně zasahovat do jejich vyprávění. Vstoupila jsem do jejich výkladu v případě ověření, zda odpovědi rozumím, nebo pro vyjasnění položené otázky. Když mi respondentky zodpověděly všechny mé dotazy, požádala jsem je, **zda** by mi zkusily říct svůj životní příběh, který je dovedl do tohoto zařízení. Obě ženy - matky mi tedy popsaly časovou osu od doby před vznikem tíživé situace až

do doby, kdy se dostaly do azylového domu. Myslím si, že mi tyto informace budou posilou pro důkladnější výsledky výzkumu. Po ukončení rozhovoru jsem ženám - matkám popřála mnoho sil do budoucího života a darovala jsem jim drobnou pozornost, jako vyjádření mého díku.

8.1 Polostrukturovaný rozhovor

Pro mé výzkumné šetření jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor, protože sebou nese řadu výhod. Měla jsem možnost si své otázky pro respondentky připravit, tak aby se mi podařilo zjistit důležité informace, zároveň jsem mohla pokládat i jiné doplňující otázky tak, aby interview bylo plynulé, přirozené a smysluplné.

Kombinaci prvků strukturovaného a nestrukturovaného rozhovoru vzniká takzvaný polostrukturovaný rozhovor, který je ideální pro většinu výzkumných plánů v kvalitativním výzkumu. (Miovský, 2006, s. 161)

Polostrukturovaný rozhovor je založen na otázkách, které jsou pro tazatele závazné, jde o okruhy otázek, které tazatel ve svém interviewu využije. Polostrukturovaný rozhovor sebou nese ten fakt, že si tazatel může pořadí těchto otázek upravovat dle potřeby, tak aby bylo interview co možná nejefektivnější. Při uskutečňování polostrukturovaného rozhovoru je občas nutné upřesnění odpovědi, kterou nám účastník poskytl jinými slovy, necháme si účastníkem objasnit, jak svůj výklad myslí. Tazatel pokládá doplňující otázky a ověřuje své poznatky, které od účastníka rozhovoru získal. Často jsou doplňující otázky přínosné, neboť propojují ty informace, které mohou vést k lepšímu pochopení celé situace či výkladu. (Miovský, 2006, s. 160)

Pokud jde o vymezení výhod a nevýhod, které sebou polostrukturovaný rozhovor přináší, mezi výhody můžeme zařadit především možnost doptávání se a pokládání doplňujících otázek pro přesnější pochopení účastníkovy výkladu, kdy odpovídá na stanovené otázky tazatele. Pokud jde o nevýhody, polostrukturovaný rozhovor jich mnoho nemá. Snad jen to, že tazateli se nemusí podařit udržet strukturu a doplňujícími otázkami se vzdálí od hlavního cíle a díky tomuto faktu sesbírá nepříliš relevantní data. Jako další nevýhodu můžeme vnímat vnější projev, výraz či způsob pokládání otázek tazatelem, to se však nejeví jako smysluplné. Mnohem účinnější je tato vnější fakta eliminovat a zaměřit svou pozornost na autentický projev tazatele. (Miovský, 2006, s. 161)

Při svém výzkumu jsem využila možnosti fixaci dat. Jak již bylo uvedeno, všechny respondentky s nahráváním souhlasily. Využila jsem tedy svého mobilního telefonu, který mi posloužil jako diktafon. To mi umožnilo lepší zachycení informací a méně rušivých vlivů v podobě zapisování poznámek.

Metoda fixace dat pomocí audiozáznamu je pro výzkumníka velkou oporou zejména proto, že není nucen si dělat poznámky. Výhody audiozáznamu výzkumník může spatřovat v zachycení síly hlasu, délce pomlky, které poznámky na papíře nemohou zachytit. Jednou z dalších a velice důležitých výhod je jeho autentičnost, kdy je vše zaznamenáno, tak jak se odehrálo. Poznámky si výzkumník zaznamenává, pokud jde o postřehy, které jsou pro výzkumníka zajímavé, a audiozáznam není schopen určité poznatky zaznamenat pro budoucí analýzu. Co se týče technické stránky při využívání diktafonu, je lepší jej umístit na takové místo, aby tazatele nepřivádělo do rozpaků, ale také tak, aby dobře zachytilo všechna potřebná data. Moderní technika nám umožňuje záznam čistit od rušivých vlivů přímo v počítači. Díky tomu můžeme ze záznamu „vytáhnout“ mnohem bohatší data pro výzkum, než tomu bylo dříve. (Miovský, 2006, s. 197 - 197)

Pro lepší organizaci rozhovoru jsem si před provedením výzkumu vytvořila záznamový arch, kde jsem si otázky upořádala dle logické hierarchie. Pomohlo mi to v lepší orientaci při samotném rozhovoru.

Záznamový arch představuje předem připravené strukturované otázky, které jsou seřazeny například dle tematických okruhů. (Miovský, 2006, s. 199)

Při zpracovávání rozhovoru jsem vyučila techniky transkripce, kterou můžeme dělit na doslovnou a komentovanou.

Pro účely mého výzkumu jsem zvolila doslovnou transkripci. Jedná se o proces, kdy mluvené slovo je převedeno do písemné formy. Tento proces je časově náročný avšak nezbytný pro důkladné zpracování. (Hendl, 2005, str. 208)

9 Tvorba případových studií

V rámci kvalitativního výzkumu rozlišujeme několik možností, jak jej provést. Pro realizaci kvalitativního výzkumu jsem vzhledem k cíli mé práce zvolila případovou studii.

Hendl uvádí, že případová studie nastiňuje detailní zkoumání jednoho případu, nebo několika málo případů. Přirovnává případovou studii k práci s mikroskopem, kdy říká, že hodnota a kvalita výzkumu, závisí na zaostření pozorovaného objektu. Poznatky, které vyplynou z pozorovaného objektu, lze využít k lepšímu porozumění podobných případů. (Hendl, 2005, s. 104)

V případové studii se můžeme zaměřit například na jedince, situaci, organizaci, nebo cokoliv, co je středem našeho zájmu. Je však velmi důležité si zpracovat předpokládaný postup s ohledem na plán studie, sběr dat, následnou analýzu, interpretaci zjištěných výsledků a vytvoření zprávy, která bude obsahovat odpověď na výzkumnou otázku, která je klíčovým bodem k úspěšné případové studii. Případová studie může být úspěšná za předpokladu, že o zkoumané situaci, máme zájem dozvědět se odpovědi na otázky typu „Jak?“ nebo „Proč?“. (Hendl, 2017, s. 202)

Hendl popisuje realizaci případové studie v následujících šesti krocích:

- **Určení výzkumné otázky** - výzkumník si určí jev, na který se během svého výzkumu bude zaměřovat.
- **Výběr případu, určení metod sběru a analýzy dat** - ve fázi plánování si výzkumník vybere případ či případy, se kterými chce pracovat. Pokud si zvolí více případů, každému z nich se věnuje samostatně. Určí si, jaká data potřebuje, aby se dozvěděl odpovědi na výzkumné otázky. Dále si v této fázi plánování zvolí techniky sběru a analýzy dat.
- **Příprava sběru dat** - při přípravě sběru dat by si měl výzkumník promyslet plán sběru dat a to zejména termíny a místa, kde a kdy chce data posbírat. Je nutné zamyslet se nad možnými problémy a popřípadě zajistit pro potenciální rizika řešení.
- **Sběr dat** - výzkumník provádí sběr dat systematicky ze zdrojů, které jsou mu dostupné. Zaznamenává a dokumentuje fáze sběru dat, zapisuje a označuje data tak, aby následně mohl hledat možné shody.

- **Analýza a interpretace dat** - Výzkumník hledá propojení mezi daty. Hledá v nich určité konfigurace. A porovnává data mezi případy. Je otevřený pro neočekávané výsledky, které z dat mohou vyvstat.
- **Příprava zprávy** - Výzkumníkovým cílem má být přiblížení a vykreslení zkoumaného případu v jeho komplexnosti. (Hendl, 2005, s. 113 - 114)

Existuje několik typů případových studií. Dle charakteristik jednotlivých typů případových studií, které uvádí Hendl, jsem se zaměřila na osobní případovou studii, neboť se zaměřuje na jedince a jeho minulost. Zkoumá příčiny a zkušenosti, které ovlivnily jedince. Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na minulost žen - matek a příčiny, které konkrétní respondentku vedly k využití pomoci azylového domu pro matky v tísni.

Osobní případová studie se zaměřuje na jedince. Výzkumník se zaměřuje na minulost jedince, která je významná pro zkoumaný aspekt. V osobní případové studii se zkoumají příčiny, faktory, zkušenosti, které jedince ovlivnily. (Hendl, 2005, s 104)

Následné případové studie vypracuji za pomoci odpovědi na otázky, které jsem označila jako oblast základních informací charakterizující ženy - matky využívající sociální služby pro matky s dětmi a dále na základě převyprávěného příběhu, které mi respondentky sdělily.

Charakteristika respondentek výzkumného šetření

Níže uvedená tabulka č. 5 přináší informace o záměrně zvolených respondentkách.

Tabulka č. 5: Respondentky výzkumného šetření

Respondent	Jméno	Věk	Rodinný stav	Dosažený stupeň vzdělání	Počet dětí
R1	Kateřina	34	Rozvedená	SŠ	4
R2	Barbora	22	Svobodná	ZŠ	2

Jak ilustruje tabulka č. 5., respondentky mých polostrukturovaných rozhovorů byly v rozdílném věru - 34 a 22 let. Tento věkový rozdíl ovlivňuje také vyzrálost ženy - matky. Respondentka, které je 34 let má také zkušenosti s výchovou dětí, neboť již vychovává 3 děti, na rozdíl do respondentky, které je 22 let a přestože již čeká své druhé dítě, ve výchově zatím nemá tolik zkušeností, jako respondentka 1. Tyto údaje se

ukázaly jako významné z hlediska životních událostí, postoje ke své situaci, k počtu dětí a nabytých zkušeností v roli matky.

9.1 Případové studie

Při vypracování případových studií jsem zvolila jednotnou strukturu. V úvodu případových studií jsou uvedeny informační údaje o respondentce, které zahrnují jméno, věk, rodinný stav, dosažený stupeň vzdělání a počet dětí. V další části případových studií, kde z informačních údajů pracuji pouze se jmény respondentek, je rozepsaná situace, která dovedla ženy do pozice, kdy potřebovaly pomoc ze strany společnosti při řešení své nepříznivé sociální situace. V poslední části případové studie jsou uvedeny vyhlídky a přání respondentek.

Případová studie R1

Jméno: Kateřina

Věk: 34

Rodinný stav: Rozvedená

Dosažený stupeň vzdělání: SŠ

Počet dětí: 4

Kateřina se narodila do úplně rodiny, vychovali ji oba rodiče. Vystudovala střední integrovanou školu, kterou ukončila maturitní zkouškou.

Kateřina neměla sílu mluvit o svém partnerovi, se kterým má svou první dcerku. S tatínkem svých dvou synů žila 5 let. Tento vztah popsala jako teror. Neboť se cítila svázaná, bez možnosti rozhodování. S postupem času, se na Kateřině začal partner dopouštět jak psychického, tak i fyzického násilí a to pod vlivem alkoholu či drog. Její partner navíc začal prohrávat peníze, jeho agrese rostla a začal si ji vybíjet i na Kateřinině nejstarší dceři. Tyto okolnosti Kateřinu přiměly k rozhodnutí svého partnera opustit.

Nějaký čas Kateřina se svými dětmi bydlela u své maminky. Během této doby se Kateřina začala scházet se svým současným partnerem, se kterým se zná ze střední školy. V dubnu roku 2017 s tímto mužem otěhotněla. Společně začali pro Kateřinu hledat vhodné místo k bydlení, tak aby ona i její děti byly zabezpečeny. Na sociálních sítích našli zmíněný azylový dům. Kateřina je jeho uživatelkou od června roku 2017.

Bývalý přítel Kateřiny však vyžadoval častý kontakt se svými dětmi. Kateřina nemohla zamezit kontaktu otce s jeho dětmi. Proto se od něj nemohla zcela odloučit, jak si přála. Často Kateřinu i její děti navštěvoval v azylovém domě. Dopustil se však v azylovém domě mnoha přestupků, na jejichž základě mu byl přístup od azylového domu zakázán.

Během doby strávené v azylovém domě se Kateřina dozvěděla, že její bývalý partner a otec dvou dětí, čelí obvinění z těžkého ublížení na zdraví z důvodu pobodání člověka na ubytovně v Pardubickém kraji. Hrozí mu odnětí svobody na 8 až 12 let.

Kateřina nyní pocítuje tíhu zodpovědnosti za děti. Na druhou stranu, popisuje, že se nyní cítí svobodná. Se svým přítelem je denně v kontaktu. Plánují společné bydlení po ukončení insolvenčního řízení. Do té doby využívá možnosti pobytu v azylovém domě.

Případová studie R2

Jméno: Barbora

Věk: 22

Rodinný stav: Svobodná

Dosažený stupeň vzdělání: ZŠ

Počet dětí: 2

Barbora pochází z města, kde ji vychoval otec s jeho manželkou, která ovšem není biologickou matkou Barbory. Barbora popisuje svůj vztah k ní velice kladně. ...*“nedám na ni dopustit“* Barbora má ukončené základní vzdělání. V budoucnu by si ráda dodělala střední školu obor Pečovatelství.

Barbora ve svých 19 letech otěhotněla. Svou dcerku se rozhodla dát k adopci, neboť se na roli matky necítila připravená. *„No, mě bylo devatenáct. No a neměla jsem na to ani finanční prostředky, ani vlastní bydlení, nic. Tak jsem uznala, že bude lepší, než jako ji trápit ... „* O své dceři nemá žádné informace. Je však připravená na možnost, že se ji dcera pokusí vyhledat. Má v sobě jisté obavy, co by setkání přineslo. Barbora by však za setkání se svou nejstarší dcerou byla ráda.

Druhé těhotenství přišlo v jejich 21 letech. Otěhotněla se svým přítelem. Těhotenství bylo neplánované. Tato událost oba mladé partnery zaskočila. Barbora se se svým partnerem rozešla, neboť její partner se s rolí rodičovství vyrovnával pomocí omamných látek a alkoholu. Přesto se Barbora rozhodla dát své dceři život a vychovat ji.

Barbora v době těhotenství navázala vztah s jiným mužem, který chce společně s ní její dítě vychovat.

Barbora od svých 21 let pracovala ve fabrice. V sedmém měsíci těhotenství dostala výpověď, za chybu, kterou zapříčinila. Bez nároku na výplatu. Barbora tedy přišla o zaměstnání a v důsledku této ztráty, neměla z čeho zaplatit nájem a musela se vystěhovat a najít si jiné dostupné bydlení. Tehdy se Barbora rozhodla kontaktovat sociální pracovníci. Než se jí podařilo sehnat ubytování, poskytli jí útočiště její rodiče. Barbora však splácí jisté dluhy a exekuce, proto nechtěla dlouho zůstat u svých rodičů, z obavy, aby rodiče nepřišli kvůli jejím dluhům o střechu nad hlavou.

Sociální pracovnice Barboře nabídla ubytovnu v jejím městě. Jako další možnost bydlení ji nabídla právě azylový dům v Pardubickém kraji. Vzhledem k recenzím, které Barbora na ubytovnu slyšela, se rozhodla využít pomoci azylového domu. Do budoucna plánuje s partnerem společné bydlení. Do doby, než si s partnerem najdou vhodné a dostupné bydlení by Barbora chtěla využívat služeb azylového domu.

10 Analýza a vyhodnocení výsledků výzkumného šetření

Po ukončení polostrukturovaných rozhovorů, jsem přistoupila k vyhodnocení a analýze získaných informací.

Data získaná kvalitativním přístupem lze analyzovat jak z individuálních rozhovorů, tak i ze skupinových. (Hendl, 2017, s. 216) Vzhledem k tomu, že jsem si zvolila případovou studii jako výzkumnou strategii, kdy jsem využila polostrukturovaného rozhovoru s klientkami a tyto rozhovory byly s každou s klientek provedeny samostatně, analýzu dat budu provádět z realizovaných polostrukturovaných rozhovorů.

Výzkumník při získávání dat pomocí individuálních rozhovorů chce získat sociální či psychologické informace jedné osoby. Dle potřebnosti výzkumník analyzuje buď data od jedné osoby, nebo data získané od většího množství osob. Díky těmto informacím má výzkumník porozumět obsahu rozhovoru. To vyžaduje mnohdy přepis, neboť význam obsahu rozhovoru, není vždy zcela jasný. Přepis je následně důležité číst několikrát, neboť každé nové zaměření na přepis může přinést nové poznatky či aspekty. (Hendl, 2017, s. 216 - 217)

Respondentky, které jsem požádala o rozhovor, mají za sebou různé životní události a příběhy. Podobnost v jejich životech přinesl ten fat, že požádaly o pomoc AD při řešení své nepříznivé sociální situace. Pro své respondentky jsem zvolila jména smyšlená, abych tak chránila jejich anonymitu.

Veškeré odpovědi na konkrétní otázky jsem získala polostrukturovaným rozhovorem, dále odpovědi rozepíši jednotlivě tak, jak mi je mé respondentky poskytly v odpovědi na kladené otázky. Celou diskusi doplňuji doslovnými citacemi s odpovědí respondentek, které jsou označeny kurzívou.

Vyhodnocení informací získaných v oblasti psychologické dostupnosti sociální služby:

Vyhodnocení otázky č. 1: Co hrálo roli ve Vašem rozhodování, zda zařízení kontaktovat?

Respondentka 1: respondentka uvedla, že klíčovým okamžikem, rozhodnutí kontaktovat sociální zařízení byl „...*konec, konec předchozího vztahu...*“

Respondentka 2: druhou respondentku v jejím rozhodnutí ovlivnilo narození dítěte. Uvedla, že její rozhodnutí ovlivnila „*Malá, malá.*“

Souhrn: Z mého zjištění vyplývá, že se obě respondentky ocitly v nepříznivé sociální situaci - neočekávané těhotenství, které z vlastních sil nedokázaly vyřešit, proto se rozhodly využít pobytovou sociální službu. Z rozhovorů také vyplývá, že obě respondentky přišly o střechu nad hlavou, což se může jevit, jako další důvod, který obě respondentky přiměl k vyhledání azylového domu.

Vyhodnocení otázky č. 2: Jak byste popsala přístup sociální pracovnice při prvním setkání?

Respondentka 1: „*Jó, příjemná.*“

Respondentka 2: „*Jó, sympatická, hodná.*“

Souhrn: Sociální pracovníci pomáhají nejen jednotlivcům, ale například i rodinám nalézt cestu k uplatnění své osoby ve společnosti. (Matoušek, 2003, str. 213)

K tomu je třeba, aby disponovali určitými vlastnostmi, které potřebují k profesi sociálního pracovníka. Mezi tyto vlastnosti můžeme zařadit příjemné jednání s klienty, či zájemci o službu. Obě respondentky shodně popsaly přístup sociální pracovnice pozitivně, vyzdvihly její příjemné vystupování a jednání.

Jak uvádí Matoušek, sociální pracovník by měl mimo jiné být schopen profesionálně využívat vlastní osobnost, reagovat na potřeby cílové skupiny, jednat s různými typy klientů atd. (Matoušek, 2003, str. 15)

Vyhodnocení otázky č. 3: Jak jste vnímala svou situaci před kontaktováním této sociální služby?

Respondentka 1: Při odpovědi na tuto otázku, popsala první respondentka svou situaci před kontaktováním služby jedním slovem. „*Hrozně.*“

Respondentka 2: Ve druhé odpovědi můžeme nalézt tíživost situace především v oblasti finančního zajištění. „*No, vono to je, jak se to vezme, po finanční stránce špatně.*“

Souhrn: Je tedy zřejmé, že ženy - matky vyhledávají pomoc sociálních zařízení tehdy, ocitnou-li se v tíživé situaci, kterou nejsou schopny svými silami překonat.

Úkolem sociálních služeb je zvýšení životní kvality klienta. (Matoušek, 2003, str. 214)

Vyhodnocení otázky č. 4: Jak vnímáte svou situaci nyní, když jste klientkou této služby?

Respondentka 1: „*Jo, o sto procent se to zlepšilo.*“

Respondentka 2: „*No, stále jsem pod tlakem financí, poněvač, když jsem zažádala o mateřskou, tak mi do této doby ještě mateřská nepřišla, nepřišla mi ani nemocenská...*“

Souhrn: Zde z odpovědi můžeme vyčíst, že jedna z respondentek nyní vnímá, že se její situace zlepšila. Naopak druhá respondentka zatím zlepšení své situace nepocituje. Úspěšnost tedy můžeme určit jako 50%.

Můžeme se domnívat, že důvodem, proč zlepšení R2 nepocituje, je krátká spolupráce s klientkou. Klientka je uživatelkou 4 měsíce. Dalším důvodem je vyšší finanční zátěž, po narození její dcery.

Vyhodnocení otázky č. 5: V čem Vás zařízení, které Vám poskytlo pomoc, nejvíce podpořilo?

Respondentka 1: „*Že jsem si tady mohla všechno jakoby srovnat, na všechno jsem si udělala čas svůj, a taky jsem to řešila postupně, a ne všechno naráz. Já jsem se jako osamostatnila, hlavně tak, jakože jsem hlavně byla ve společné domácnosti s někým, kdo mi všechny peníze bral a teď jsem ji jakoby vyřídila všechny dávky sama na sebe, že já jsem teď samostatná jednotka. Uklidnila jsem se tady a jsem si sebou jistější.*“

Respondentka 2: „*Tak určitě mi tady pomáhají s mimčem, No, a dá se říct, že mě tady připravují do budoucna.*“

Souhrn: Matoušek ve svém slovníku sociální práce uvádí, že sociální služby mají poskytovat ubytování, stravování, hygienu, pomoc při zajištění chodu domácnosti, kontakt se společenským prostředím, poradenství, pomoc při prosazování práv a zájmů, služby výchovné vzdělávací a aktivizační a sociálně terapeutické dílny. (Matoušek, 2003, str. 214)

Z výpovědi lze předpokládat, že respondentky pocítují největší podporu z výše uvedených oblastí především v zajištění chodu domácnosti, poskytnutí poradenství nejen ve finanční oblasti a v neposlední řadě také aktivizační činnosti. Dále lze předpokládat, že zařízení poskytuje ubytování, neboť se jedná o pobytovou službu. Z toho vyplývá poskytování stravy a možnost hygieny. Mimo poskytovaných služeb vyplývajících z povinnosti sociálních služeb tohoto typu respondentky uvedly, že je jim v zařízení nabídnuto klidné prostředí.

Vyhodnocení informací získaných v oblasti hodnocení teritoriální a časové dostupnosti sociální služby zjišťuje tento soubor otázek:

Vyhodnocení otázky č. 1: Kde jste získala informace o azylovém domě?

Respondentka 1: „*Na internetu.*“

Respondentka 2: „Přes sociální pracovníci.“

Souhrn: Na základě uvedených informací lze říci, že respondentky využily k vyhledání azylového domu jak sociální sítě, které jsou v dnešní době často využívaným prostředkem k vyhledávání informací, tak i pomoc sociálních služeb jim dostupných. Jakákoliv registrovaná sociální služba má povinnost dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách poskytnout základní poradenství, do kterého můžeme zařadit i podání informací o možnosti řešení nepříznivé sociální situace. (Zákon č. 108, §37)

Vyhodnocení otázky č. 2: Rozhodla jste se sociální službu kontaktovat z vlastní vůle?

Respondentka 1: „Sama“

Respondentka 2: „Rozhodla jsem se z vlastní vůle“

Souhrn: Ze zjištěného vyplývá, že rozhodnutí obou respondentek bylo svobodné. Rozhodly se kontaktovat sociální službu bez pomoci rodiny či společnosti.

Vyhodnocení otázky č. 3: Jak hodnotíte časovou dostupnost a jeho návštěvní hodiny sociální služby, jsou přizpůsobeny Vaším potřebám?

Respondentka 1: „Já jsem se dovolala hned, eee... hned jsem poslala mejla a vlastně hned druhý den ráno, tak jsem nastupovala.“ **Takže jste neměla žádný problém....?**
Ne nebyl žádný problém....

Respondentka 2: „Ne, ne, ne, neměla jsem problém, dovolala jsem se hned na poprvé a týden na to, jsem nastupovala.“

Souhrn: Obě respondentky shodně uvedly, že dostupnost z hlediska kontaktování služby, bylo bezproblémové. Jak můžeme vyčíst z odpovědí, jednání s potencionálními klientkami zařízení proběhlo v krátkém časovém rozmezí. Zpravidla do týdne.

Z odpovědí se již nedá vyčíst možnost návštěvních hodin. Dle mého mínění to způsobila mnou špatně položená otázka, která zahrnovala větší množství otázek.

Vyhodnocení otázky č. 4: Jak hodnotíte teritoriální dostupnost služby?

Respondentka 1: „Špatně, jo, no, jako autobusy tady sobota, neděle vůbec, to je úplně zabítý a jakože v **tejdnu** dopoledne, když jedete odsud v půl osmý, ale zpátky se dostanete až ve čtvrt na jedenáct, prostě nic nejede.“

Respondentka 2: „No, jako takhle, mě se tady líbí, ale ta dostupnost by mohla být samozřejmě do toho Hlinska lepší, že by mohla jezdit častěji ty autobusy.“

Souhrn: Respondentky shodně uvedly, že dostupnost azylového domu není ideální. Odpovědi podobného typu jsem očekávala, neboť MHD zajišťuje dostupnost do těchto míst, kde je AD umístěn pouze 3 - 4x denně. Když klienti AD potřebují do města, musejí tomu přizpůsobit téměř celý den, což není pro matky s dětmi příliš příznivé.

Vyhodnocení otázky č. 5: Víte o jiných sociálních službách poskytujících pomoc pro matky v tísní, či matky s dětmi?

Respondentka 1: *„Hmm... ty krizový centra jako je “Vezka“ to je v Pardubicích, pak jakože jsou jiný azylový domy.*

Respondentka 2: Respondentka uvedla, že zná zařízení, která jsou v okolí jejího města, uvedla: *„Tam je přímo azylový dům“*

Souhrn: Ze získaných informací na tuto otázku můžeme vyčíst, že respondentky znají především služby, které samy využívají, nebo ve kterých vyhledávaly pomoc či informace o možnostech pomoci. Respondentky uvedly zařízení, které jsou umístěny v jiných městech. Zpravidla jde o města, kde nějakou dobu žily, nebo v nich vyrostly. Dá se předpokládat, že jejich znalost vychází z doby, kdy hledaly pomoc podobného zařízení.

Vyhodnocení otázky č. 6: Je toto zařízení první sociální služba, kterou jste využila, nebo máte již zkušenost s jinou?

Respondentka 1: *„Ne, toto je první.“*

Respondentka 2: *„Ne, ne, ne Já jsem byla v diagnostickým ústavu. Od 15 myslím, nebo od 16?“*

Souhrn: Ze zjištěného se dá tvrdit, že obě respondentky využívají pomoci podobné služby poprvé. Toto zjištění, je pro mě překvapující, očekávala jsem odpovědi zcela opačného charakteru. R2 uvedla, že byla v dospívání klientkou diagnostického ústavu.

Vyhodnocení Otázky č. 7: Jaká je Vaše zkušenost s předchozí sociální službou, kterou jste navštívila?

Respondentka 1:

Respondentka 2:

Souhrn: Na tuto otázku jsem odpovědi, vzhledem k předchozím informacím nemohla zjistit.

Vyhodnocení informací získaných v oblasti využívání finanční podpory ze strany státu pro ženy v nepříznivé sociální situaci zjišťují následující otázky:

Vyhodnocení otázky č. 1: Máte nějaké povědomí o možné finanční podpoře ze strany státu?

Respondentka 1: *„Jó... mám no....“*

Respondentka 2: *„Hmm... probíráme to akorát s paní sociální pracovnící.“*

Souhrn: Z odpovědí na otázky můžeme říci, že klientky azylového domu mají přehled o možnosti dávek SSP, které jsou určené rodinám s dětmi. Z odpovědi druhé

respondentky můžeme předpokládat, že jisté znalosti a přehled vychází ze spolupráce se sociální pracovníci. Je důležité, aby klientky azylového domu, měly povědomí o možnosti finanční podpory, protože rodiny, kde výchovu dětí obstarává pouze jeden z rodičů, potřebují větší podporu při plnění rodičovských povinností. (Matoušek, 2005, str. 47)

Vyhodnocení otázky č. 2: Pobíráte nějaké dávky státní sociální podpory?

Respondentka 1: „*Příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, a přídavek na dítě.*“

Respondentka 2: „*Ted' jsem byla vyzvednout papíry skrz porodné, rodičovskou, a přídavky na děti.*“

Souhrn: V oblasti podpory ze strany státu respondentky pobírají dávky SSP. „*SSP je podpora vyplácená z prostředků státu jednotlivcům a rodinám, jejichž příjem nestačí na krytí nákladů na stravování a na další základní potřeby. Při poskytování dávek s. s. p. je zkoumán příjem žadatele a porovnán s životním minimem.*“ (Matoušek, 2003, str. 227)

Získané informace vypovídají o tom, že respondentky využívají dávky SSP. Obě respondentky pobírají přídavek na dítě a rodičovský příspěvek. R1 mimo zmíněné dávky pobírá také příspěvek na bydlení. R2 k výše zmíněným dávkám pobírá i dávku porodné.

Vyhodnocení otázka č. 4: Jak vnímáte svou finanční situaci?

Respondentka 1: „*Vystačím si.*“

Respondentka 2: „*No, nikdy nemám jako jistotu, že mi ty peníze každý měsíc přijdou. Musím si věci promýšlet a nechávat si rezervu.*“

Souhrn: Respondentky ve svých odpovědích uvedly, rozdílné výpovědi. Je pravděpodobné, že jejich finanční situace je ovlivněna počtem dětí a také výši dávek, které respondentky pobírají. Další ovlivnitelnou skutečností může být fakt, zdali otcové dětí platí na své děti alimenty. Tyto rozdíly mohou ovlivňovat různost odpovědí na otázku.

Tuto mou domněnku potvrzuje i Matoušek, který uvádí, že materiální zajištění činí větší problém osamoceným rodičům z důvodů nižších příjmů, většímu počtu dětí a nezodpovědnému životnímu stylu. (Matoušek, 2003, str. 45)

Vyhodnocení informací získaných v oblasti vnímání těhotenství a celé životní situace ženy zjišťují tyto otázky:

Vyhodnocení otázka č. 1: Jste v kontaktu s otcem Vašeho dítěte?

Respondentka 1: „*Hmmm... už ne.*“

Respondentka 2: „*Ano*“

Souhrn: Kvalita vztahů se časem mezi partnery mění. Způsobuje to vývoj vztahů, který může mít pomalou tendenci, nebo naopak tendenci rychlou díky stresující události, kterou pár prožívá. (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014, str. 65) Zde můžeme uvést jako stresující situaci neočekávané těhotenství. U R1 stresujícím faktorem bylo fyzické násilí páchané na ni i jednom z dětí. „...*prostě tam bylo fyzický násilí, pak vlastně psychický teror...*“

Vyhodnocení otázky č. 2: Bylo Vaše těhotenství plánované?

Respondentka 1: „*Ne, nebylo, já bych řekla, že první měsíc a půl, tak od přítele jakože spíš nechtěl.*“

Respondentka 2: „*Nebylo*“

Souhrn: Skutečnost neplánovaného těhotenství, byla jedním z kritérií, podle kterých jsem své respondentky oslovovala. Tento fakt se tedy dal předpokládat.

Vyhodnocení otázky č. 3: Kolik dětí máte a jak jsou staré?

Respondentka 1: „*Už mám tři děti a čtvrtý čekám.*“ Nejstarší je holčička 6 let, tuto dceru má s prvním partnerem. Dále 2 synové s předchozím partnerem ve věku 4 a 2 let. Nyní je respondentka v 7. měsíci těhotenství s nynějším partnerem. Čekají holčičku.

Respondentka 2: „*Mám dvě děti. První jsem dala k adopci*“ první z dětí má nyní 3 roky, druhé dítě má 22 dní.

Souhrn: Každá s maminek je v jiné životní etapě, což odpovídá odlišnému počtu dětí, finanční stabilitě i životním zkušenostem. Každá z nich má za sebou jiné životní události, v této chvíli je spojilo ono těhotenství a potřeba podpory ze strany azylového domu.

Vyhodnocení otázky č. 4: Jak jste vnímala/vnímáte dobu svého těhotenství a očekávání svého potomka?

Respondentka 1: *Těším se, ale čím jakoby se to víc blíží tak tím víc tak jakože je člověk unavenej, takže prostě jakoby na začátku těhotenství, nebyl problém udělat milion věcí za den, a teďka prostě jakoby poslední tři měsíce si myslím, že budou kritický, protože já nejsem schopná..., denně jsem byla zvyklá žehlit, prát, uklízet, teď žehlím, tak dvakrát za týden a konec.*

Respondentka 2: „*Zprvu jsem těhotenství vnímala velmi negativně, bála jsem, se, jak to všechno budu zvládat.*“

A postupem těhotenství, změnil se Váš postoj k těhotenství? Jó, začala jsem se těšit no... to určitě (úsměv),

Souhrn: Vnímání těhotenství bylo/je u respondentek ovlivněno fyzickou únavou. Dalším zmíněným faktorem je strach z možného selhání v roli matky. Obě respondentky však uvádějí, že se těší/těšily na narození dítěte.

10.1 Komentář k výsledkům výzkumného šetření a odpovědi na výzkumné otázky

V této kapitole shrnu nejdůležitější informace, které odpovídají na cíle mého výzkumného šetření. U 1. – 3. dílčího cíle provádím diskusi s diplomovou prací Sociální péče v azylových domech pro matky s dětmi. Autorka této práce je Marta Solichová, DiS. U 4. – 5. dílčího cíle provádím diskusi s odbornou literaturou.

Hlavním cílem mého výzkumu bylo zjistit možnosti pomoci ženám v situaci nechtěného otěhotnění. Ze zjištěného vyplývá, že ženy - matky při neplánovaném těhotenství využívají sociálních služeb. V mém výzkumu jsem se zaměřila na využití azylového domu v Pardubickém kraji. Bylo zjištěno, že díky pobytu v AD ženy - matky pocítují zlepšení své situace. Ženy - matky uvedly, že mají povědomí i o dalších službách určených pro matky s dětmi. Dále využívají finanční podpory ze strany státu, který ženám - matkám a jejich dětem přináší možnost kvalitnějšího života. Dá se tedy tvrdit, že byl cíl naplněn.

První dílčí cíl měl poukázat na charakteristiku žen, využívajících azylových domů při řešení své nepříznivé sociální situace. Respondentky byly ve věku 22 - 34 let. Z rozhovorů můžeme vyčíst, že jejich vzdělání bylo základní a střední s maturitou. Ženy - matky nebyly v manželském svazku. Šlo o ženu - matku rozvedenou a svobodnou. Respondentky nežijí s partnery, se kterými čekají dítě. Svou situaci však řeší se svými současnými partnery.

V diplomové práci, ze které využívám informace pro svou diskusi, autorka oslovila dvě klientky, se kterými provedla rozhovor. Ženy - matky byly ve věku 27 - 35 let. Dále uvádí, že jedna z respondentek má ukončené základní vzdělání. V případě druhé respondentky tuto informaci autorka nevedla. Podobně jako u mých respondentek šlo o svobodnou a rozvedenou ženu - matku. (Solichová, 2007, str. 73 - 74)

Překvapila mě podobnost charakteristik žen - matek, které využívají azylové domy. Je ale zřejmé, že AD využívají zejména svobodné, či rozvedené matky, které své

děti vychovávají samy. Podobnost lze spatřit ve stupni vzdělání i ve věkové struktuře. Můžeme tedy tvrdit, že ženy - matky využívající AD jsou obvykle ve věku 20 - 35 let se základním až středním vzděláním.

Druhý dílčí cíl byl zaměřen na zjištění toho, co ovlivňuje ženu - matku při rozhodování, zda sociální službu kontaktovat či navštívit. Myslím si, že i tento cíl byl zdárně naplněn, neboť v odpovědích můžeme vyčíst důvody, které ženy - matky k tomuto kroku přiměly. Důvodem bylo neplánované těhotenství, ztráta příjmu a fyzické násilí páchané partnerem na ženě - matce a jejich dětech.

V diplomové práci, se kterou pracuji, jsem vyčetla, že respondenty autorce uvedly jako důvod kontaktování služby, ztrátu bydlení. (Solichová, 2007, str. 50)

Zde můžeme vidět odlišnosti, které ovlivňují ženy - matky v rozhodnutí, kontaktovat zařízení. Můžeme předpokládat, že důvody nejsou jednotné, je jich velká škála. Příčinou může být například povaha klientek nebo vnější i vnitřní vlivy prostředí, ve kterém se ženy - matky pohybují a které je ovlivňují.

Další dílčí cíl tohoto šetření se týkal teritoriální a časové dostupnosti sociální služby s pohledu respondentky. Respondentky shodně uvedly, že dostupnost je znepokojivá, především MHD, která v dané lokalitě není dostatečně ošetřena.

Autorčina respondentka zmíněné práce uvedla, jako důvod, pro který kontaktovala konkrétní azylový dům, blízkost svého trvalého bydliště. (Solichová, 2007, str. 74)

V tomto můžeme spatřovat důležitost teritoriální dostupnosti. V žádné jiné práci, či literatuře jsem nevyčetla informace, které by informovaly o teritoriální dostupnosti sociální služby. Dle mého názoru, je tato oblast velmi podstatná také jako jedno z kritérií výběru konkrétní sociální služby pro matky s dětmi.

Můj předposlední dílčí cíl tohoto šetření, byl zaměřen na využívání finanční podpory ze strany státu žen - matek v nepříznivé sociální situaci. Pro tento cíl, jsem získala požadované informace. Z rozhovorů se dá tvrdit, že ženy - matky mají jisté povědomí o podpoře ze strany státu. Znalosti také získávají v samotném zařízení, kde jim s vyřizováním dávek pomáhá sociální pracovnice. Klientky pobírají dávky SSP. Jedna z dotazovaných respondentek zatím dávky SSP nepobírá, neboť je vyřizování dávek SSP v procesu. Respondentky si se svým peněžním příjmem vystačí, nemají však v této oblasti stabilní jistotu.

Polovina všech domácností s dětmi pobírá nějakou sociální dávku. Podpora rodin s dětmi v ČR se soustředí především na podporu rodin s dětmi do 4 let věku

prostřednictvím PPM a RP. Tyto formy dávek mají za cíl podpořit rodiny s malými dětmi. (Kališková, 2017, str. 6)

Mé respondentky vychovávají děti ve věku 0 - 6 let. Obě ženy - matky pobírají tyto dávky, nebo si je v současné době vyřizují. Slouží jim jako finanční podpora nikoliv jako jistota. Dá se tedy říci, že splňují svůj účel.

Posledním dílčím cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak vnímá žena - matka své těhotenství i svou životní situaci. Pro obě respondentky bylo těhotenství překvapivou událostí, kterou neplánovaly. Respondentka, která čeká 4 dítě, své těhotenství vnímala od počátku pozitivně. Respondentka, která čeká své druhé dítě, se s touto záležitostí musela vyrovnávat. Postupem času, se však začala těšit. Obě respondentky těší vyhlídka na budoucí život se svým nynějším partnerem a svými dětmi po té, co se jim podaří najít bydlení.

Autorka Jana Haasová, která vydala knihu s názvem: Jak žijí v Olomouci ženy bez domova, se ve své empirické části u svých respondentek zabývá otázkou „Co ženy očekávají od dalších dnů?“ Všech sedm respondentek, které se podrobily výzkumu, uvedly, že si chtějí najít vlastní bydlení. Jedna z nich také uvedla, že by si ráda k bydlení našla práci. (Haasová, 2005, str. 46 - 49)

Podobně jako pro mé respondentky je důležité si do budoucna najít své bydlení, kde by si mohly začít budovat domov.

Závěr

Tato bakalářská práce byla zaměřena na problematiku žen, které neplánovaně či nechtěně otěhotněly. Jedná se o závažný sociální problém, neboť nový ač nenarozený život je velkou událostí nejen pro ženu samotnou, ale také pro společnost. Vývoj populace může zajistit podporu a ochranu starším generacím ve společnosti, také proto je důležité pomoci ženám v situaci neplánovaného těhotenství ze strany společnosti a podpořit je v co nejsprávnějším rozhodnutí takto závažné otázky jako je zrození nového lidského života.

V teoretické části bakalářské práce jsem vymezila obtížné životní situace v životě ženy - matky v souvislosti s neplánovaným těhotenstvím a nastínila možnosti řešení této situace. Popsala jsem možnosti, které jsou nabídnuté ženě - matce, která se rozhodla dítě porodit, mezi její možnosti jsem uvedla využití utajovaného porodu, diskrétního porodu, Babyboxu a možnosti náhradní rodinné péče. Uvedla jsem jako možnost i interrupci v případě, že se žena - matka rozhodla, že své dítě porodit nechce.

V další kapitole jsem se zaměřila na jednotlivé druhy sociálních služeb, které mohou využít ženy - matky v obtížné životní situaci v souvislosti s neplánovaným těhotenstvím, jsou to azylové domy, odborné poradenství, raná péče, telefonická krizová pomoc a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Popsala jsem činnosti těchto služeb, které jsou určeny zmíněné cílové skupině.

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na konkrétní organizace v Olomouckém kraji. V této kapitole jsem uvedla poslání, činnosti a jednotlivé programy či projekty organizace Hnutí pro život, Centra pro rodinný život a Poradny pro ženy a dívky. Další organizací, která je v této kapitole zmíněna, je organizace azylový dům pro těhotné ženy v tísni - Obecně prospěšná společnost Dlaň životu ve kterém jsem uskutečnila výzkum pro mou empirickou část. Tento azylový dům se nachází v Pardubickém kraji.

Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na pomoc ze strany státu ženám - matkám, které pečují a vychovávají dítě/děti. Vymezila jsem dávky státní sociální podpory - Příspěvek na dítě, Rodičovský příspěvek, Příspěvek na bydlení, Porodné, Pohřebné. Dále jsem uvedla dávky nemocenského pojištění, které mohou ženy - matky využívat, Peněžitá pomoc v mateřství, Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství a dávka otcovské porodní péče.

V teoretické části jsem popsala, jaké má žena - matka možnosti v případě, že otěhotní a své těhotenství vnímá jako negativní či neplánovaný stav ve svém životě.

V empirické části bakalářské práce jsem popsala realizované výzkumné šetření. Provedla jsem její kvalitativní formu, jako metodu získávání informací jsem využila polostrukturovaný rozhovor. V rámci této metody jsem vytvořila dvě případové studie, ze kterých jsem mohla dále zmapovat potřebu a motivaci respondentek, která je vedla k využití pomoci azylového domu. Informace jsem získala využitím polostrukturovaného rozhovoru.

Hlavním cílem mého výzkumu bylo zjistit možnosti pomoci ženám ze strany společnosti v situaci nechtěného otěhotnění. Svým výzkumným šetřením jsem zjistila, že respondentky využívají pomoc sociální služby konkrétně azylového domu. Mají také povědomí o dalších sociálních službách, které nevyužívají, ale které jsou určené pro tuto cílovou skupinu. Dále využívají finanční podpory, která je nabízená státem. Respondentky uvedly, že díky pomoci sociální služby a finanční podpory pocítují zlepšení své situace a možnost kvalitnějšího života pro své děti. Můj první dílčí cíl měl poukázat na charakteristiku žen, využívající azylových domů při řešení své nepříznivé sociální situace. Ženy - matky, které jsem oslovila v rámci svého výzkumu a následně ženy - matky, které se účastnily výzkumu, se kterým jsem své výsledky porovnávala, byly ženy - matky ve věku od 22 - 35 let. Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek bylo střední odborné s maturitou. Jednalo se o ženy - matky, které nežily v manželském svazku. Druhý dílčí cíl byl zaměřen na zjištění toho, co ovlivňuje ženu - matku při rozhodování, zda sociální službu kontaktovat či navštívit. Důvodem proč se ženy - matky rozhodly kontaktovat sociální službu - azylový dům, bylo neplánované těhotenství, ztráta příjmu, ztráta bydlení a fyzické násilí páchané partnerem na ženě - matce a jejich dětech. Třetí dílčí cíl výzkumu se týkal teritoriální a časové dostupnosti sociální služby s pohledu respondentky. Tento dílčí cíl poukázal na znepokojivou dostupnost azylového domu. Bylo zjištěno, že MHD není v této lokalitě pro klientky azylového domu dostačující v míře jejich potřeb a potřeb dítěte/děti. Čtvrtý dílčí cíl výzkumu se zaměřoval na využívání finanční podpory ze strany státu žen - matek v nepříznivé sociální situaci. Zjistila jsem, že ženy - matky mají určité povědomí o podpoře, kterou stát nabízí rodinám s dětmi. Samy jsou příjemci nebo žadatelkami o dávky SSP, tyto dávky ženám - matkám nezajišťují stabilní jistotu, ale vnímají tento příjem jako formu podpory. Posledním dílčím cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak vnímá žena - matka své těhotenství i svou životní situaci. Klientky azylového domu své

těhotenství vnímají nyní pozitivně, přestože tomu tak od počátku těhotenství u jedné z respondentek nebylo. Důvodem negativního vnímání byla obava z nové situace. Pro respondentky je velmi důležité zajistit pro své dítě vhodné bydlení.

Myslím si, že podpora žen - matek, které otěhotní neplánovaně, je velmi aktuálním problémem. Narození dítěte má být radostnou událostí v životě ženy, proto je velmi důležité zpřístupnit potřebné informace, které se ženě - matce v této situaci nabízí, neboť informovanost o jejich možnostech, může ovlivnit její rozhodnutí a následně také péči o ni samotnou a o její dítě/děti. Proto jsem se pokusila ve své bakalářské práci popsat formy pomoci pro ženy - matky, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci v souvislosti s neplánovaným těhotenstvím a poukázat na efektivnost a dostupnost služeb.

Nabízí se však otázka, zda podpora ať už ze strany společnosti nebo státu je pro ženu určující, v rozhodnutí zda svému dítěti dá život či nikoliv. Tato otázka by mohla být předmětem dalšího výzkumu.

Bibliografický seznam

1. BAHOUNEK, Jiří. 2007 *Čtyři pohledy na interrupci*. Ostrava: Key Publishing, ISBN 978-80-87071-09-0.
2. BUSKOTTE, Andrea a Lucie VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, ed. 2008. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, ISBN 978-80-251-1786-6.
3. Centrum pro rodinný život: Programy - Časopis - Vzdělávání - Poradenství - Materiály - Inspirace www.rodinnyzivot.cz [online]. © 2005, [cit. 2018-01-12] Dostupné z: <http://www.rodinnyzivot.cz/>
4. DISMAN, Miroslav. 2011. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1966-8.
5. Dlaň životu. [dlanzivotu.cz](http://www.dlanzivotu.cz) [online]. © 2018, [cit. 2018-01-12] Dostupné z: <http://www.dlanzivotu.cz/>
6. HAASOVÁ, Jana. 2005. Jak žijí v Olomouci ženy bez domova: sedm skutečných příběhů. Olomouc: Univerzita Palackého, ISBN 80-244-1238-1.
7. HENDL, Jan. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, ISBN 8073670402.
8. HOLÁ, Lenka. 2014 *Rodinná mediace v České republice*. Praha: Leges, Teoretik. ISBN 978-80-7502-015-4.
9. Integrovaný portál MPSV. [mpsiv.cz](https://portal.mpsv.cz) [online]. © 2018, [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz>
10. Jsme kreativní. Jsme pro život. *Jsme kreativní. Jsme pro život* [online]. © 2018, Hnutí Pro život ČR, [cit. 2018-01-11] Dostupné z: <https://hnutiprozivot.cz/>
11. KALÍŠKOVÁ, Klára. 2017. idea pro volby. Praha: Národohospodářský ústav AV ČR, 2017. Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu. ISBN 978-80-7344-413-6.
12. KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. 1997 *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia. ISBN 978-80-7478-921-2.z
13. KOLÁŘOVÁ, Blanka. c2014. *Čekám(e) dítě--: průvodce pro těhotné ženy, které se ocitly v obtížné životní situaci a jejich blízké*. Pardubice: Amalthea, ISBN 978-80-904801-0-0.
14. MARHÁNKOVÁ, Hasmanová, Jaroslava. 2011. Matky samoživitelky a jejich situace v České republice „Sandwichová generace“ - kombinování práce a péče

- o závislé členy rodiny (děti a seniory) Dostupné z: http://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf ISBN: neuvedeno.
15. MATOUŠEK, Oldřich. 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-19-9.
 16. MATOUŠEK, Oldřich. 2003 *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, ISBN 80-7178-549-0.
 17. MATOUŠEK, Oldřich, Pavla. KODYMOVÁ a Jana. KOLÁČKOVÁ, ed. 2005. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, ISBN 80-7367-002-x.
 18. MIKULANDOVÁ, Magdalena. 2004. *Těhotenství a porod: průvodce české ženy od početí do šestinedělí*. Brno: Computer Press, ISBN 80-251-0205-x.
 19. MIOVSKÝ, Michal. 2006. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, Psyché (Grada). ISBN 8024713624.
 20. ONŽ - pomoc a poradenství pro ženy a dívky, z.s. *poradnaprozeny.eu* [online]. © 2016, [cit. 2018-01-12] Dostupné z: <http://www.poradnaprozeny.eu/>
 21. Sociální zabezpečení...: státní sociální podpora, dávky pro osoby se zdravotním postižením, sociální služby, pomoc v hmotné nouzi, životní a existenční minimum: redakční uzávěrka.. Ostrava: Sagit, 1993. ÚZ. ISBN 978-80-7488-252-4.
 22. SOLICHOVÁ, Marta. 2007. Sociální péče v azylových domech pro matky s dětmi. Praha (diplomová práce). Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra primární pedagogiky.
 23. SYCHROVÁ, A. 2015. *Pedagogické aspekty náhradní rodinné péče*. Vydání I. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, ISBN 978-80-7395-955-5.
 24. ROZHONĚ, Michal. 2003. Rodina mezi systémem a domovem. Sociální práce/Sociální práce, č. 3, s. 51 - 52. ISSN 1213-6204.
 25. RYCHLIK, Daniel. 2015. Systém ochrany ohrožených dětí v ČR aneb v procesu měnícího se paradigmatu. Sociální práce/Sociální práce č. 2, s. 4. ISSN neuvedeno.
 26. HASMANOVÁ, Marhánková, Jaroslava. 2011. Matky samozivitelky a jejich situace v České republice [online]. [cit. 2018-01-11-4]. [Dostupné z: http://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf](http://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf)

Přílohy

Seznam otázek výzkumné části:

Oblast základních informací které charakterizují ženy využívající služby pro matky s dětmi, je zjišťována následujícími otázkami:

Otázka č. 1: Kolik je Vám let?

Otázka č. 2: Jaký je Váš rodinný stav?

Otázka č. 3: Žila jste v dětství a dospívání s oběma rodiči?

Otázka č. 4: Pocházíte z ČR nebo ze zahraničí?

Otázka č. 5: Pocházíte z města nebo z vesnice?

Otázka č. 6: Jaký je Váš dosažený stupeň vzdělání?

Otázka č. 7: Pracujete v současné době?

Otázka č. 8: Jestliže pracujete, nebo jste pracovala, jaké zaměstnání jste vykonávala?

Oblast psychologické dostupnosti sociální služby zjišťují tyto otázky:

Otázka č. 1: Co hrálo roli ve Vašem rozhodování, zda zařízení kontaktovat?

Otázka č. 2: Jak byste popsala přístup sociální pracovnice při prvním setkání?

Otázka č. 3: Jak jste vnímala svou situaci před kontaktováním této sociální služby?

Otázka č. 4: Jak vnímáte svou situaci nyní, když jste klientkou této služby?

Otázka č. 5: V čem Vás zařízení, které Vám poskytlo pomoc, nejvíce podpořilo?

Oblast hodnocení teritoriální a časové dostupnosti sociální služby zjišťuje tento soubor otázek:

Otázka č. 1: Kde jste získala informace o azylovém domě?

Otázka č. 2: Rozhodla jste se sociální službu kontaktovat z vlastní vůle?

Otázka č. 3: Jak hodnotíte časovou dostupnost a jeho návštěvní hodiny sociální služby, jsou přizpůsobeny potřebám potencionálních klientek?

Otázka č. 4: Jak hodnotíte teritoriální dostupnost služby?

Otázka č. 5: Víte o jiných sociálních službách poskytujících pomoc pro matky v tísní, či matky s dětmi?

Otázka č. 6: Je toto zařízení první sociální služba, kterou jste využila, nebo máte již zkušenost s jinou?

Otázka č. 7: Jaká je Vaše zkušenost s předchozí sociální službou, kterou jste navštívila?

Na oblast využití finanční podpory určené pro rodiny s dětmi se zaměřují tyto otázky:

Otázka č. 1: Máte nějaké povědomí o možné finanční podpoře ze strany státu?

Otázka č. 2: Pobíráte nějaké dávky státní sociální podpory?

Otázka č. 4: Jak vnímáte svou finanční situaci?

Oblast vnímání těhotenství a celé životní situace zjišťují tyto otázky:

Otázka č. 1: Jste v kontaktu s otcem Vašeho dítěte?

Otázka č. 2: Bylo Vaše těhotenství plánované?

Otázka č. 3: Kolik dětí máte a jak jsou staré?

Otázka č. 4: Jak jste vnímala/vnímáte dobu svého těhotenství a očekávání svého potomka?

Anotace

Jméno a příjmení:	Michaela Vavrečková
Katedra:	Křesťanské sociální práce
Vedoucí práce:	PhDr. Ivana Knausová, Ph. D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Možnosti pomoci ze strany společnosti ženám v obtížné životní situaci související s neplánovaným těhotenstvím.
Název v angličtině:	Possibilities of support options for women in a difficult life situation related to unintended pregnancy.
Anotace práce:	Bakalářská práce pojednává o možnostech pomoci ze strany společnosti ženám v obtížné životní situaci, související s neplánovaným těhotenstvím. Teoretická část se zaměřuje na vymezení nepříznivé sociální situace, na možnosti řešení neplánovaného těhotenství, na sociální služby, které jsou určeny této cílové skupině, popisuje činnosti vybraných služeb pro ženy v tísní a představuje dávkový systém, určený rodinám s dětmi. Empirická část je tvořena popisem výzkumného šetření možnosti pomoci ženám v situaci nechtěného otěhotnění na příkladech služeb ve vybraných krajích ČR. Obsahuje dvě případové studie, které ilustrují dostupnost a efektivitu sociálních služeb pro ženy v situaci neplánovaného těhotenství.
Klíčová slova:	Nepříznivá sociální situace, neplánované těhotenství, sociální služby, sociální práce, dávky pro rodiny s dětmi.

Anotace v angličtině:	The thesis deals with possibilities of support options for women in a difficult life situation related to unintended pregnancy. The theoretical part focus on definition of unpleasant social situation, the possibilities of solution unscheduled pregnancy, social services that are determined to this target group. Describes the activities of selected services for women in the distress and represent batch systems for families with children. The empirical part is made up of a description of the research of the possibilities of help to women in situations of unwanted pregnancy with examples of services in selected regions of the Czech Republic. It contains two case studies illustrating the availability and effectiveness of social services for women in an unplanned pregnancy situation.
Klíčová slova v angličtině:	Unfavourable social situation, unplanned pregnancy, social services, social work, benefits for families with children.
Přílohy vázané v práci:	Seznam otázek výzkumné části
Rozsah práce:	64
Jazyk práce:	Český